

Paalman's Horse!

No 10

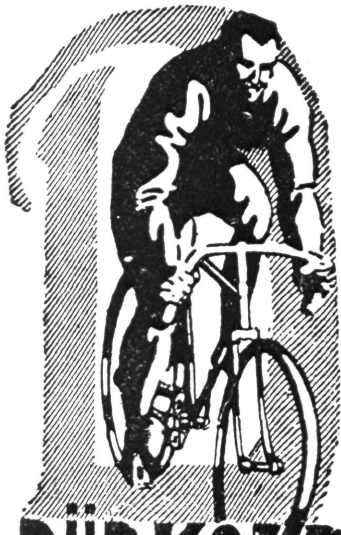
1 9 3 3

30 senti

PAALMANN

O/ü.
SYSTEMA

TALLINN, LAI TÄN. 9
(Hobuse tän. vastas)
soovitab

DÜR KOPP

Tuntud ning kõrgeväärtuslikke **ROOTSI** jalgrattaid A/B. Nymans Verkstäder eritehaseist

HERMES

milliste ratastega on nende erakorralise vastupidavuse tõttu varustatud **Rootsi kaitsevägi.**

Vanast ajast kõigile hästis tuntud

DÜR KOPP

Ballong-kummidega

FRANKLIN

eriti kohased meie teeloludele.

Kaitseliitlasile suur erihinnaalandus.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu peastaabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide, telefon 451-94.

Tegev toimetaja leitn. A. Treufeldt, telef. 451-89.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastöö arvatakse tasuta alla, kui sellele tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvitamata ja tagasisaamiseks markimata käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3. Tel. 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/4 a. 3 kr., 1/2 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad ühe lehekülje kohta ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sisemised 60 kr.

Nr. 10

1933

SISUKORD:

Õp. A. E. Wöhrmann: Nelipühiks. Jutlus.
Kol.-ltn. A. Balder: Kodanike kaitsest sõjajärgi eest.

Joter: Kaks vaatepunkti.

R. L.: Kaitseliidu laskurite laagrid.

Heikki: 3 päeva laskurite laagris.

-soo: Samm Poolale lähemale pääsmiseks.

— Noorte kotkaste muusikat.

— Noorte elu.

Kpt. J. Aia: Ratsakaitseliitlane luurel.

Joh. Aino: Kaks venda. Lühijutt.

— Kaitseliidu töö ja elu.

1918—1933

O.-Ü.

„ESTO“

15 aastat spordiartiklite alal juhtiv äri Eestis.

Täname austatavat ostjaskonda avaldatud usalduse eest ja palume ka edaspidi austada meid oma ostude ja tellimistega eelolevaks hooajaks meie täielikust kaubalaost.

Austusega

O.-Ü. „ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47.

kõnetr. 444-22.

Ar 933P
Kaitse

AR EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGLU

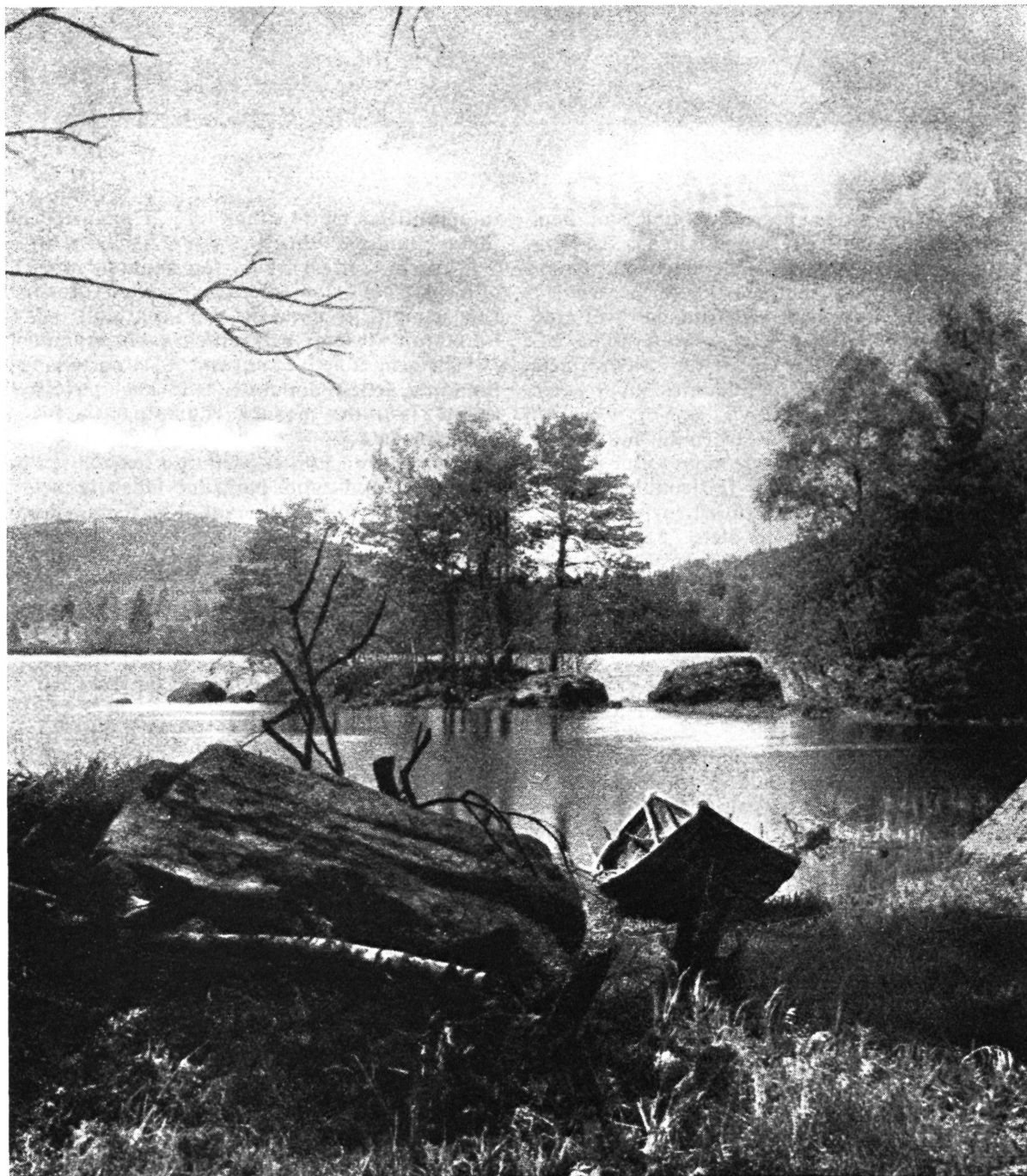
Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 10

Tallinnas, kolmapäeval, 31. mail 1933

IX aastakäik

KEVADISI VÕLUSID

Nelipühiks!

„Kaitse Kodu'le“ kirjutanud õpet. A. E. Wöhrmann

. . . Aga teie jääge Jeruusalemma seni, kui teid ehitatse wäega kõrgeft.

Suul. 24. 119.

See on tõsi, mida praegusel ajal igal pool öeldakse, et elu on kõngu jäämas. Ta tõmbab enesele wägisi selga surmarüü. Endised läitwad masinad, inimese terasest sõbrad, kattuvad roostega ja wõimsad hoorattad seisawad mitmel pool elutult juba pikemat aega. Just samuti wäsimas on inimese mõte ja tegu. Ja wahest on südames juba päris sügis. . .

Seepärast on ka inimeste tegewus muutunud hoopis isefuguseks. Walmistutakse nagu talwe wastu. Ehitawad riigid oma piiridele kaitsemüürid, et ei saaks naaber tükkifest wõdra elu küljest enesele murda. Walwatakse igas kodus, et ta oleks kaitstud iga ootamatu tormi ja pealetungi eest see natuke kewardet ja rahu, mis weel järele jäänud. Ei saa neist hoolitsejailst kedagi süüdistada. See oleks tõesti wilets majajaisa, kes waataks ükskõikfult pealt, kuidas wõõrad murravad sisse ja kannawad ära wiimise leiwapalutese laste lauvalt. Niisuguse kätte ei tohiks usaldada nii suurt warandust nagu on kodu ja perekond, riit ja rahwas.

Üks on aga ka selge, et ei ole ühtki lahingut wõitnud ega ole kunagi kodu kaitstud ja selle kodu elu ja rõõmu niisugune sõjamees, kel polnud julgust astuda wõitlusse, kes kaewas enese nagu mutt mulda ja ootas, millal waenlane wäfib.

Kui elu tükkib jääma seisma, kui on wäsimas suurima elutandja — inimese — mõte ja tegu, muutunud sihituks, tasakaalutuks katsutamiseks, kui kodu rahu ja õnn on hädaohus, siis ei ole kunagi küllalt enesekaitsest.

Ka Eesti kodu, Eesti elu õige kaitse käesolewail wõitluspäewil ei ole mitte üksi kaitsemüüri ehitamine selle südame ümber, mis tuisub eesti meeles, selle ümber, mis kannab eesti nime. Rohkem on tarwis — nimelt et iga eestlane ise saaks ilusama ja rikkama elu lättets ja wõidats e l u g a surmawarjud.

Kust saaks enesele uut eluwäge, uut lootust ja

tuld, millega wõits ennast wälja wõidelda uue, ilusama elupäewa sihis?

Ürgem lootkem seda leida oma nurmedest, ärgem otsigem seda asjata tõotustest, mida üksteisele oht-ralt jagame, ei anna seda ka palgehigi, mis annab tunnistust libedast rühtimisest ja heast tahtest.

Otsigem elu elu algallikast. Palugem seda enesele jumalalt, sellelt jumalalt, kelle arm meid kord juba uuesti sünnitas wabats rahwaks, siis kui seisime turistiku kaldal.

Taewast on nimelt pärit iga keward, iga uus elu.

Tema käsul astub päite nii lähedale meie kodule, et ta paistab soojaks ta mulla ja looduse, paneb ta südame tuisuma ja were soontes woolama itta uueks eluks, uueks õitsmiseks ja wiljakandmiseks.

Taewast on pärit ka üks käft inimesele, kelle kodusse tipuwad wäsimuse warjud ja selle tegu on muutunud jõuetuks.

See on suurim käft kõigile kodukaitsjaille: . . . „Aga teie jääge Jeruusalemma seni, kui teid ehitatse wäega kõrgeft!“

Seda käftu wõib lugeda weel teiste sõnadega, nimelt, et otsige Jeesuse jälgedest eluwäge, mis sinna maha on pandud, ja peitke seda oma palweisse ja tegudesse, oma töösse ja püüdeisse. Sellega sünnitate uut elu.

Meie suguwendadel ungarlasil on üks ilus usutunnistus, seda nad loewad wõitlushüüdena ja waitse palwena: „Meie usume üht jumalat, üht igawest jumalikku õiglust, meie usume Ungari ülesõusmist.“

Kes taistab meid seda nõnda lugemast: „Meie usume üht jumalat, üht igawest jumalikku armastust, mis suudab Eesti täita eluwäega, seepärast usaldame teda ja tahame otsida tema armu, kuni meid täide-takse wäega kõrgeft!“

See oleks ilus kodukaitsjate nelipühiterwitus. . . Algaks uus ajajärg Eesti.

Aamen!

KOL.-LTN. A. BALDER

KODANIKE KAITSEST SÕJAGAASI EEST

Sõjagaas on tänapäeva üldisemaks kõneaineks tema kaugeleulatuvate perspektiivide tõttu sõjatehnika. Sõjagaas on paljudele salapärane ja hirmuäratav mõiste, on see tont, mis praeguses maailma elektriseeritud õhkkonnas on vallutanud maailma ja hoiab ärevil kodanike meeli. Sõjagaas on tuleviku sõjas see rely, mille mõju ulatub kaugele rinde seljataha rahulike kodanike hulka ja mille vastu võitlemiseks peavad olema organiseeritud kõik kodanikud. Kaitse sõjagaasi eest väärrib tõsist tähelepanu ja tõsist tööd.

On tõsiasi, et tuleviku sõda algab linnade ja riigikaitse seisukohalt tähtsamate keskuste pommitamisega õhust. Vaenlase sõjalennukid tungivad sõjategevuse esimesest hetkest üle piiri sisemaale, et purustada riigivalitsemise ja riigikaitse juhtimise keskkohati, raudtee sõlmjaamu, sadamaid, mobilisatsiooni läbiviimise tsentreid, tähtsamaid tehaseid, veskeid ja muid elulisi punkte. Selleks tarvitatakse gaasi-, purustamis- ja süütepomme. Isegi ilmastikuolud ei takista siin lennukite tegevust, sest sõja alguseks valitakse päev, mis võimaldab lennukite tegevust. Selle — vaenlase lennukite hävitustöö — all kannatavad mitte ainult need isikud, kes on kutsutud riigikaitse teenistusse, vaid kogu linna või alevi elanikud, kelle vastu vaenlane võtab ette õhukallaletungi. Siit on ainult üks järeldus — sõjagaasi hädaohu peavad olema teadlikud kõik kodanikud, õhu- ja gaasikaitseks peavad olema organiseeritud kõik linnad ja need rahvarikkamad kohad, mis võivad saada vaenlase õhukallaletungi objektiks. Sõjagaasi hädaohu propageerimise alal on viimaseil aastail kaitseleidi, kaitseväge, Punase Risti ja õhukaitse liidu poolt tehtud suur töö. On ka tööd tehtud meie suuremate linnade kodanike õhu- ja gaasikaitseks or-

ganiseerimise alal, kuid võrreldes selle tööga, mis teevad teised — ka meie naaberriigid — gaasikaitse alal, on gaasikaitse töö meie linnades veel algastmes. See töö peab oma tähtsusele olema rohkem organiseeritud, kooskõlastatud, rohkem reaalne ja tulemusrikas; ta ei tohi olla kõrvaltöök.

Mõtteid gaasikaitse organiseerimise alal.

Et gaasikaitse teostamine omab üleriikliku tähtsuse riigikaitse alal, siis peab selle ala juhtimine minema välja ühest keskusest, loomulikult on või peab olema selleks keskkohaks kaitseväge staap. Linnades ja alevites teostavad gaasiohu või õhurünnaku puhul gaasikaitse:

- 1) kohalik kaitseväge üksused,
- 2) linna- või alevivalitsus,
- 3) kohalik kaitseleidi üksus,
- 4) politsei,
- 5) Punane Rist ja naiskodukaitse,
- 6) kohalik tuletõrjeühing ja
- 7) raudteejaama ametkond.

Nende asutuste ja organisatsioonide tegevust peaks juhtima isik, kes juba rahuajal on määratud kohaliku linna või alevi sisekaitse ja julgeoleku juhiks. Selleks isikuks võib olla linna või alevi komandant, kohaliku kaitseleidi üksuse pealik või politseiprefekt või -komissar. Sõja korral on gaasikaitse juhi määramine hilja. Sest juba rahuajal peab ta olema tuttav oma ülesannetega ja gaasikaitse kavadega.

Et juba rahuajal asutused ja organisatsioonid, kes võtavad osa gaasikaitse teostamisest, töötaksid koos, valmistuksid ette, koostaksid oma kavad ja omandaksid ühtlasi kogemusi ja oskusi gaasikaitse teostamiseks,

on vajaline, et need asutused omavahel moodustavad gaasikaitse komitee, kuhu kuuluvad esindajad gaasikaitset teostavaist organisatsioonest. Komitee esimeheks on isik, kes sõja korral määratakse kohaliku linna või alevi gaasikaitse juhiks. Kõigil neil asutustel peavad olema kindlad tegevuskavad gaasikaitseks, milles on loeteldud:

- ülesanded,
- tegevus ja
- abinõud tegevuseks

gaasikaitse alal.

Loetlen siin tähtsaimad tegevused gaasikaitse alal:

Kohalik kaitsevägeüksus:

— teostab aktiivse õhukaitse, saates välja hävitajad võitluseks vaenlase lennukitega ja tulistades vaenlase lennukeid õhukaitse relvadest.

Linna- või alevivalitsus:

— juhib ja korraldab esimese arstiabi andmist ja raskesti mürgitatute transporteerimist. Selleks näeb ette ja annab ruumid esimese arstiabi punktideks, uute haiglate asutamiseks ja olevais haiglais mürgitatute mahutamiseks; organiseerib koos Punase Ristiga ja naiskodukaitsega sanitaarpersonaali esimese arstiabi andmise punktidesse ja haiglaisse, sanitaarlendsalgad tänavale mürgitatute ülesotsimiseks ja nende transporteerimiseks esimese arstiabi andmise punktidesse; annab transporteerimisabinõud ja vajalise personaali ning transporteerib raskesti mürgitatud kodanikud esimese arstiabi andmise punktidesse haiglaisse;

— asutab ja korraldab gaasikindlad ruumid avalikeks varjendeiks neile, kes õhurünnaku puhul juhtuvad olema tänaval;

— hoolitseb, et kodanike varustamine veega ja elektriga sünniks vahetpidamata;

— töötab välja tervishoiu määrused gaasirünnaku puhuks ja teeb need kodanikele teatavaks.

Kaitseliidu kohalik malev või üksus:

— teostab õhuvaatluse, vaenlase lennukite ilmumisel teatab sellest asutustele ja organisatsioonidele, kes teostavad õhu- ja gaasikaitse;

— teostab gaasialarmi;

— teostab oma gaasikaitse meeskondadega gaasiluure ja gaasistatud kohtade ning ruumide degaseerimise;

— on gaasirünnaku ajal abiks politseile korra ja julgeoleku säilitamisel, saates selleks välja patrullid.

Politsei:

— teostab korra ning julgeoleku säilitamise;

— teostab valve gaasirünnaku läbi kannatanud kodanike varanduse järele;

— suleb tänavad ja kohad, kuhu on kukkunud gaasipommid, ja teatab gaasistatud kohtadest gaasikaitse meeskondadele;

— korraldab ja juhib liikumist hoides ära korra- tused ning paanika;

— hoiab rahva eemale gaasist mürgitatud kohtadest;

Gaasimaskide valmistamine

— juhatab gaasist mürgitatud esimese arstiabi andmise punktidesse;

— teatab tuletõrjele tulekahjude tekkimisest.

Raudtee- ja telefoni- ning telegraafiametkond:

— jätkab oma teenistust ja rongide vastuvõtmist ning väljasaatmist;

— hoiab alal takistamatu telegraafi- ning telefoniühendused;

— parandab viivitamata pommide läbi tekkinud purustused, mis takistavad rongide liikumist või telegraafi- ja telefoniühendust.

Naiskodukaitse ja Punane Rist:

— moodustavad sanitaar- ja abiandmissalgad, kes töötavad linna- või alevivalitsuse tervishoiuosakonna juhendite ja kava järgi mürgitatute ülesotsimiseks, neile esimese arstiabi andmiseks ja mürgitatute transporteerimiseks;

— korraldavad laste päästmise ja neile abi andmise õhurünnaku puhul.

Tuletõrje:

— koguneb aegsasti oma kogunemiskohtadesse, olles valmis väljasõiduks;

— kustutab pommide plahvatusel tekkinud tulekahjud ja hoiab ära tule levimise;

— päästab pommitamisest purunenud majade ruude alt inimesi;

— on abiks gaasikaitse meeskondadel gaasistatud maa-alade degaseerimisel, kui tulekahjud puuduvad; — degaseerib suuremad platsid ja aiad, kuni tuleoht on möödunud.

Need on tähtsaimad tegevusalad ja ülesanded, mille teostamine nähakse ette asutuste gaasikaitse kavas. Millisel asutusel meil on selline kava?!

Mis peavad tegema kodanikud gaasiohu puhul?

Nagu asutustel ja organisatsioonidel on gaasikaitse kavad, nii peavad ka kodanikud teadma, kuidas nad peavad toimima ja käituma gaasiohu puhul.

Esimeseks nõudeks siin on — kodanik ei tohi kaotada enda üle valitsemist ega sattuda paanikasse. Tundes gaasiohtu, teades, kuidas end kaitsta sõjagaasi eest, ja teades, et kogu rahvas on organiseeritud gaasikaitseks, hoitakse ära kodanike keskel hirmuäratav tont — paanika.

Toon mõned juhendid, kuidas kodanik peab ette valmistama ja käituma gaasiohu puhul:

1. Õpi rahuajal tundma sõjagaasi omadusi, muutse gaasitorbik ja õpi seda käsutama. Sea sisse oma kodus gaasikindel ruum.

2. Gaasialarmi puhul alarmeeri perekond ja oma naabrid ning mine selleks varem ettevalmistatud gaasikindlasse ruumi või kohta.

3. Ära karda sõjagaasi ja ära kaota rahu gaasirünnaku puhul.

4. Kui oled viibinud gaasistatud õhus, ära mine neis riietes teiste hulka ega gaasikindlasse ruumi, vaid pese enne nägu ja käed seebise veega ja vaheta riided.

5. Söövgaasi hävitab kloorlubi, piiritus ja petrooleum. Riputa gaasist puudutatud kohale kuivalt kloor-

lupja või niisuta gaasistatud kohta piirituses või petrooleumis leotatud puuvillatopiga.

6. Oled gaasitorbikuta ja satud gaasi — ära jookse ega saa rahutuks, pane aiamulda taskurätikusse ja niisuta seda veega ning hoiä seda suu ja nina ees ning mine siis rahulikult esimese arstiabi andmise punkti.

Et sõjagaasi hädaohu puhul rakendada töösse kõik organisatsioonid ja anda neile praktilisi õpiseid gaasikaitseks, ühtlasi tutvustada kodanikke gaasiohuga ja selgitada, kuidas end kaitsta sõjagaasi eest, on kasulikud suuremad õppused — gaasikaitsepäevad. Kahjuks on Eestis neid seni korraldatud kodanikele vaid demonstratsioonidena — vaatemängudena, kuid on vaja, et organisatsioonid ja asutused asetataks tõelisse olukorda ja rakendataks gaasikaitse praktilisse teenistusse. Samuti on vaja kodanik asetada gaasistatud linna piiridesse, kus ta näeb gaasikaitse teostamist ja õpib käituma gaasistatud kohas, siis kaob rahvas hirm ja kartus, mis käib alati kaasas uue tundmatu relvaga, ja hoitakse ära segadust sünnitav paanika tõelise gaasiohu puhul.

Kaitseliit on organisatsiooniks, milles kodanik näeb oma kaitset ka sõjagaasi hädaohu korral. Seda kaitset ei suuda kaitseliit ainuüksi pakkuda, vaid ainult siis, kui gaasikaitse tegevus sünnib koos teiste organisatsioonidega ja kõik kodanikud elavad selle kaasa. Selleks korraldas kaitseliit möödunud aastal Tapal gaasikaitsepäeva populaarsel kujul. Käesoleval aastal 28. mail on gaasikaitsepäev Valgas, kus samuti kõik organisatsioonid rakendatakse tööle gaasikaitseks. Need gaasikaitsepäevad kujunevad üheks tõukeks gaasikaitse korraldamise alal realsel alusel, ühtlasi praktiliseks õppetunniks kohalikule rahvale.

Õhukaitse patarei gaasimaskides tulistamas.

NOORUKESE UNISTUSTE MAAILM JA VANA VETERAANI TÕELINE MAAILM

Mõni aeg tagasi avaldas üks neljateistkümneaastane inglane Briti sotsialistide häälekandjas, „Daily Herald’is“, kirja, milles ta tõi ette põhjendusi, miks ta olevat muutunud patsifistikks ja miks ta ei soovivat võidelda tuleviku sõjas.

— Peamine põhjus, algab kirja autor, miks ma hariliku poolmilitarismi juurest siirdusin patsifismi, on see, et ma sain aru sõdade mõttetusest.

Endisil ajal oli kõik veel väga kena: kui kulutate natuke raha vibude ja noolte muretsemiseks, siis võisite nende abil oma vaenlaselt võtta korraliku saagi. Kuid ma ei näe midagi, mis võiksime võita uema aja sõdades.

Mida keerukamaiks ja fantastilisemaiks muutuvad sõjad, seda väikesem on nende võidu vili.

Ma ei näe tõesti midagi olulist, mis andis viimane sõda: Inglismaa sai mõned lahinglaevad, ajutise julgeoleku tagatise Saksamaa suhtes ja pisut Aafrika kõrbe.

Muidugi, teatud asjad, nagu Vene, Saksa ja Austria revolutsioonid, on otseseiks sõja tulemusiks, olgu need head või pahad; kuid, kuigi nad oleksid head, neid ei saa tuua ette argumentidena sõja kasuks, sest rahvad, kes läksid sõtta, ei mõtelnudki revolutsioonile, ja keegi ei või ütelda, et uue sõja keerises kaovad ka ülejäänud vähesed kuningriigid...

— Olin arvamises, tähendab kirja autor edasi, et lahinguväljal võib inimene elada üle teatud emotsioone; kuid asjasse põhjalikult süvenedes ei suutnud ma kuidagi leida, millisesse emotsioonide liiki kuulub see, kui üks nägematu käsi mind 1500 yardi kauguselt „ära näpsab“.

Olin arvamises, et mõne suure tuusa vastu võitlemine õhulahingus nõuab erilist kavalust ja osavust. Kuid nüüd tean, et tulevikus ei saa üldse enam olla individuaalseid võitlusi ja et sõda õhus on muutunud veelgi monotoonsemaks kui sõda maa peal...

— Kuid kogu see monotoonsus, lööb ta käega, ei

lähe minule enam korda, sest ma olen loobunud sõtta minemast.

Asudes noorusliku julgusega majanduslike ja poliitiliste küsimuste juure ta leiab, et praegune äärmine rõhutus on viimase sõja otsene tulemus ja et selle sõja tagajärjel ruineerusid miljonid ärimehed, nii kõrgeilt kui ka madalalt astmeilt. Ta arvab, et kui nüüd peaks tulema veelgi suurem sõda, siis selle lõppedes kannataksid raskesti kõik alad vähemalt oma kolmkümmend aastat.

Ka olevat sõdade tagajärjena säilinud nii palju üksteise vihkamist. Kui tema kord ühele täiskasvanule olevat julgenud tähendada, et sakslased teostasid suure osa oma „metsikuist mahalaskmisist“ kaitseks Belgia ülientsiastlike tsiviil-snaiperite vastu, siis naerud ta välja ja väidetud, et teda ei olevat sõja ajal veel clavate hulgas olnud ja et seepärast ei teadvat ta ka üldse midgi tolelaegseist asjust.

Kuid noor autor usub, et ta on täiskasvanutega suhteliselt paremas seisukorras, ja seda just seepärast, et ta sõja ajal veel elavate hulgas ei olnud. Ta ei olevat näinud ajalehtedest kõiki neid igapäevaseid suuri pealkirju, mis kuulutasid sakslaste „hirmutegudest“; tema poole ei olevat keegi saanud pöörduda küsimustega, kuidas ta suhtub hunnidesse; temale olevat jäänud kuulmatuiks preestrid, kes jutlustasid, et igauks, kes tapab sakslasi, teeb sellega Jumala meelepärast tegu; tema võivat nüüd eelarvamistest vabade silmadega lugeda tsenseerimata ajalooramatuid ja täiesti erapooletuna kuulata jutustusi sõjaaegseist clamusist.

— Veel üks asjaolu rahu kasuks, kirjutab patsifistlik uue generatsiooni esindaja: Kui keegi ei valmistuks uuele sõjale, kui keegi ei ihaldaks uut sõda ega mõtleks uuest sõjast, siis pöörduksid teadlaste ja poliitikameestegi mõtted teistele asjadele.

Nupukad mehed, kes harilikult otsivad uusi surmavaid relvi, hakkaksid mõtlema sellele, kuidas kergema vaevaga koorida kartuleid, kuidas odavamalt

kütta maju jne. Poliitikamehed selle asemel, et planeetidena keerelda sõja ümber, hakkaksid keerlema rahu ümber.

Autor kurdab, et tema endises koolis ei olevat olnud ühtki patsifisti. See olnud tüübiline Inglise kool, kus õpetatud, et esimese trompeediheli peale peavad kõik otsekohe tõttama sõjaväe ridadesse.

Nüüd aga olevat ta juba moodses koolis, kus kasvatatavat ainult patsifiste, ja nüüd jäävat tal otsustada veel vaid üks küsimus, nimelt: kuhu poole suunduda sõja puhkemise ja mobilisatsiooni väljakuulutamise korral?

— Peaksin, ütleb ta, kas rändama Patagooniasse või mõnesse teise säärasesse kohta ja asutama seal ühes teiste mõtteosalistega oma püha paiga, või jälle püsima Inglismaal ja töötama sõja vastu, kuni mind vangistatakse või maha lastakse. —

Kuid selle mõtte juures tikub noorele inglasele peale mingi kurbuse tunne, mis teda oma mõtteavaldusi sunnib lõpetama lausega:

„Oleks väga valus, kui mind loetaks äraandjaks, isegi siis, kui olen väljas kõige parema asja eest.“

Noorele idealistile-patsifistile vastas samas „Daily Herald'is“ kol. J. Hayes-Sadler, vana sõjamees, kes võidelnud kolme valitseja all.

Kuna ka meil mõningalt poolt püütakse arendada patsifismi iga hinna eest ja selle tagajärjel meil kipub levima vaade, nagu sõltuks sõdade vältimine ja rahu säilitamine esmajoones just meist, eestlasist, siis annan siin meie noortele järelemõtlemiseks edasi eelmainitud vana sõjamehe kirja.

— Teie leiate, kirjutab kol. Hayes-Sadler, et sõjad on tarbetud, kuna väljakurnatud ja vaesestunud vaenlaselt mingit saaki pole loota, ja olete seepärast otsustanud mitte astuda sõjaväe ridadesse.

Kuid pange hetkeks kõrvale oma raamatud, unustage oma kooliruumide ja oma kodu mugavused, unustage oma auto komfort ja astuge minuga aeda.

Siin käib lakkamatu sõda: putukad ründavad kasve, kasve ründavaid putukaid — teised putukad, neid omakord linnud ja linde teised linnud; röövlind ründavad putukad ja neid putukaid jälle teised putukad...

Kogu astmestikul, alla ja üles, kõige madalamast eluvormist kõige kõrgemani ja jälle tagasi, ikka üks lõputu sõdimine.

Sama nähtus kordub ka loomade juures, kus üks loom peab jahti teise peale. Ainsad, kes kas või ajutistki rahu võivad nautida, on selliselt organiseeritud olevused, kes, nagu inimesed, sipelgad ja mesilased, ähvardava ohu korral kohe reageerivad massi aktsiooniga, distsipliinile rajatud massi aktsiooniga. Sipelgate ja mesilaste maailmas hävitatakse patsifistid otsekohe nende kaaslaste poolt, niipea kui nad keelduvad ühiselt tegutsemast.

Põhjendamatult ei taha teisi atakeerida ei inimene, ei mesilane, ei sipelgas. Kui teie mesilasile ja sipelgaile ei tee paha, siis võite nendega, olgu massiliselt või üksikult, käituda täiesti ohutult; aga niipea kui

te neid hirmutate ja nad annavad oma alarmsignaali, algab teie peale kohe massiline rünnak.

Teie, kes teie neile olete otsatu suur, teie teate täielise kindlusega, et võite neid hävitada sadadena; nemad, kes oma elu hindavad võib-olla niisama kõrgelt kui teie ja mina, ei küsi enam sellest elust, kui kohustus kutsub aitama ohtu sattunud kaaslasi ja ohverdama kõike võrratult suuremate eesmärkide saavutamiseks.

Kui teil on aega vaatlemiseks, siis võite näha siin ja seal üksikuid ja mitmeid ründamas teisi. Need on eksekutoorid, täitmas oma karistusülesandeid nende suhtes, kes ei taha, olgu ükskõiksusest, ühistunde puudumisest või argusest, kanda oma osa kohustusi ühisel kaitseaktsioonis.

Mõtelge, kuidas võime teie ja mina kavatseda ja elada oma elu rahus ja julgeolus, mis on tundmatud kõigile teistele elavaile olevusile. Siis mõtelge tagasi aegadele, millal inimene kõndis ürgmetsades, olles alati ohus; oma julgeoleku kindlustamiseks ta kasutas kiskjate metsloomade vastu alul kivist löögirelvi, siis vibu ja nooli, ning viimaks püssi. Ta oli sunnitud ettevaatusest hävitama neid loomi, kes ähvardasid ta elu.

Segamatult vabas looduses

Loodus on mingite oma sihtide taotlemiseks seadnud sisse igavesti kestva võitluse. Me ei suuda alutuda enestele Loodust, kuigi me allutaksime enestele kogu maailma. Järelikult jääb võitlus ikka püsima, teostugu see organiseeritud masside vahel või, mis veel halvem, kontrollimata ja hävituseni viiva taplusena üksikute isikute vahel.

Meie, kes me teiega oleme harjunud rahuliku eluga, tunneme jubedust, kui mõtleme võitlusele. Me ei suuda mõista, miks Loodus tingimata vajab võitlust. Võib-olla on see selleks, et säilitada tasakaal, ilma milleta maailm ei saaks eksisteerida. Kui inimestel õnnestuks teha olematuks sõjad, teha olematuks haigused, teha olematuks ohud, siis sigineks neid nii palju, et maailm neid enam ei suudaks kanda.

Kuigi sõjaga esilekutsutud kannatus on raske, on ta siiski piiratud, ja agoonia pole sugugi suurem kui mõnd valurikast haigust põdeja pikaldane agoonia. Kui sõda oleks nii kole nagu külm kujutlus seda ette maalib, siis leiduks vähe neid, kes tervitaksid sõjajuhumeid. Kuid neid on tuhandeid. Tsiiviliseeritud ja kõrge tundelikkusega inimesed, kes ei taha teha viga isegi putukale, tõttavad rõõmsalt suurimasse lahingumõllu. Olen ise nende hulgast, kes ei tapaks karestki, aga kui...

Teie, kes te pole sõda näinud, ei suuda mõista lahingu elamusi, lahingu emotsioone. Te saate aru, et inimene võib tunda teatud emotsiooni käsitsi lahingus, kuid ta ei suuda hinnata nende elamusi, kes peavad püsima kange kahuritule all. Emotsioon on siin üks ja sama isikliku ohu emotsioon.

Pole tähtis, milline oht meile ligineb, tähtis on vaid, et see oleks oht. Poisijõmpsikas armastab joosta mööda kiiresti liikuva auto eest, vältides surma kas või ühe tolli osakese suuruse vahemaaga; ja mida vähem on see vahemaa, seda rohkem on poiss rahul isendaga.

Mürskude alla sattunud inimene võib tunda väga suurt hirmu; ta kindlasti püüab, kui vähegi võimalik, pääseda n. ö. terve nahaga. Kuid ta ei kõhkle sugugi riskimast ikka jälle uuesti. Kogu maailma distsipliin ei suudaks sundida inimestest koosnevat üksust asetu- ma ohtu ja püsima ohus, kui ohu korral tekkiv loomulik instinkt neid inimesi ei paneks alistuma.

Igaüks võib rõhuga ütelda, et sõda on hullude mäng ja et miski ei aja teda enam võitlusse. Kuid niisama tõesti kui ööle järgneb päev, astuvad esimestena

vabatahtlikult lippude alla just need, kes juba on näinud raskeimaid sõja olukordi.

Sõduril on seesama loomus ja seesama instinkt, mis on teil ja minul. Ta tuleb sealtsamast, kust tuleme meie, ja teda toidetakse samuti nagu meid. Aga kui võtame ühe rügemendi, mil on seljataga kõige rohkem suuri tegusid, siis on ta kohe hingepõhjani haavunud, kui teda ei valita esimesena lahingurindele saatmiseks.

Aga kui polnud ähvardamas sõda, siis kinnitas vist küll nii mõnigi, kes nüüd kuulub sellesse rügementi, et ta on veendumud patsifist ja et ta sõtta mineku asemel pigem põgeneks Patagooniasse.

Kui teie kodumaa on otsustanud astuda sõtta ja teie siis tõesti südametunnistuse sunnil loobute täit- mast mobilisatsiooni käsku, teades, et teid selle eest võiakse vangistada ja maha lasta, siis on selge, et te ei tee seda ei julguse puudumisest ega enesealhoiu instinkti mõjutusel, vaid et te oma kaasinimeste massi töökspidamiste vastu minemise peate täie arusaami- sega kõige ohtlikumaks ja kõige emotsioonirikkamaks võitluseks.

Kui teie tegevus muutub ohuks kaasinimestele, siis lastakse teid maha, ja seda meeste poolt, kellel pole vähematki soovi tappa ei teid ega kedagi teist, kuid kelle loomulik instinkt sunnib neid sõna kuulma, sest see on ainus õige tee.

Me oleme mõlemad samasugused — teie, kes te unistate maailmast, kus valitseks rahu, ja mina, kes ma näen maailma, kus püsib sõda. Meie ainult vaata- tame asjale kahest vaatepunktist, ja seda peamiselt just rahupäevadel, kus meie mõttel on küllalt aega lendlemiseks.

Ohu korral me tegutseme mõlemad nii nagu seda käseb meie instinkt, tegutseme, nii mina kui ka teie, hoopis vastupidiselt sellele, mida ehk külm mõistus meile ette dikteeriks.

Pöördudes väheseks tagasi noore patsifisti mõtte- avalduste juure peame tähendama, et oleks ju tõesti ilus, kui keegi ei ihaldaks uut sõda ja keegi ei val- mistuks uuele sõjale. Kahjuks oleme aga sellest ide- aalist veel väga ja väga kaugel. Kol. Hayes-Sadleri vaatepunktist võime selgesti näha maailma, kus lei- dub veel küllalt uut sõda ihkajaid ja uuele kallale- tungile valmistujaid. Seepärast peavad need, kes ta- havad nautida rahu, alatiselt olema kaitsevalmis.

Püüame alati olla kaitsevalmis ka meie!

Joter.

Kaitseliidu laskurite laagrid

Käesoleval aastal korraldatakse peastaabi poolt 26.—28. maini ja 30. maist kuni 1. juunini Paldiskis laskurite laagrid, millised oleksid järjekorras juba teised.

Nende laagrite eesmärgiks on koos malevate instruktoritega ja parimate laskuritega:

— uurida lahinglaskmiste korraldamise küsimusi kaitseliidus ja anda sel alal praktilisi oskusi;

— uurida järele ja katsetada tegeliku laskmisega peastaabi ja malevate töökorras üleskerkinud laskeasjanduslikke küsimusi;

— demonstreerida ja propageerida uusi laskeasjanduslikke võtteid;

— ühtlustada laskeasjanduslikku tegevust kogu kaitseliidus, eriti lahinglaskmise alal.

Sellega kujuneksid laskurite laagrid kooliks, kus uuritakse tähtsamaid laskeasjanduslikke küsimusi ja antakse kogemusi asja praktiliseks lahendamiseks.

Vastavalt põhieesmärkidele on koostatud käesoleval aastal peetavate laagrite õppekava.

Esimeses järjekorras võetakse läbi grupi ja jao lahinglaskmised. Siin töötatakse läbi kaks sagedamini ettetulevat juhtumit: 1) nähtavate märkide tulistamine, kus näidatakse kätte viisid, kuidas tabada sagedamini lahingus ette tulevaid püssimehe märke ja kuidas korraldada laskurite koostööd, ja 2) halvasti nähtavate märkide tulistamine, kus tuleb sihtida ja tuld jaotada maastikul olevate esemete järgi.

Teiseks põhitöök on lahinglaskmisele ettevalmistavate harjutuste korraldamine. Neid harjutusi korraldavad juba õpilased, kuna teised toimivad kohtunikena ja arvustajatena.

Peale loeteldud põhiõppeainete võetakse läbi veel järgmised küsimused:

— kiirtule uurimine, eriti nende märkide tabamisel, kes rünnaku lähtealuselt tulevad tormijooksule;

— relva ja laskemoona mõju tule tõhukusele;

— uue kaitseliidu õppelaskmise märklehe katsetamine ja

— kavatsetavate püstol-kuulipilduja õppelaskmise klassiharjutuste katsetamine.

Laagrite eesmärgiks on kõik laskeasjanduse alal tegutsevad mehed ühes suunas rakendada tööle, näidata kätte tööviisid ja võtted, kuidas kaitseliidus iga-suguseid laskmisi korraldada, millised seni on jäetud toimetamata just seepärast, et kardetakse, nagu oleks neid raske ning keeruline läbi viia.

Esimesest laagrist osavõtjate arv tõusis 61-ele, ette nähtud 51 mehe asemel. Osavõtjate hulgas on näha rida tuttavaid nägusid, kes külastasid laagrit juba möödunud aastal.

Reedel, 26. mail, algab täpselt kell 08.00 töökavas ettenähtud korras. Kuni lõunani korraldatakse õppetööd gruppides.

Esimene grupp katsetab järele, kuidas sobivad püstol-kuulipilduja „A. T.“ kavatsetavad klassiharjutuste määrused tegelikule elule. Siin Saaremaa maleva vanem instruktor kapten M. Väli uurib asja tegeliku laskmise nii P. K. laskuritega — „lõvidega“ — kui ka algajatega. Pineva töö järele selgub lõunaks, et 2. klassi harjutused sobivad, välja arvatud paar harjutust, millede tingimused meie meeste tarvis on liig „nõrgad“.

Laskespets H. Silber, tuntud Tallinna maleva laskur, tegeleb eriküsimuse uurimisega pikaldase punkt-tule ja kiirtule vahekordade selgitamiseks. Pikemate katsete tulemuseks on, et kiirtuli lahingkujuade pihta (umbes 10 lasku minutis) ei ole sugugi halvem piikajalisest „kirbuvaevamisest“.

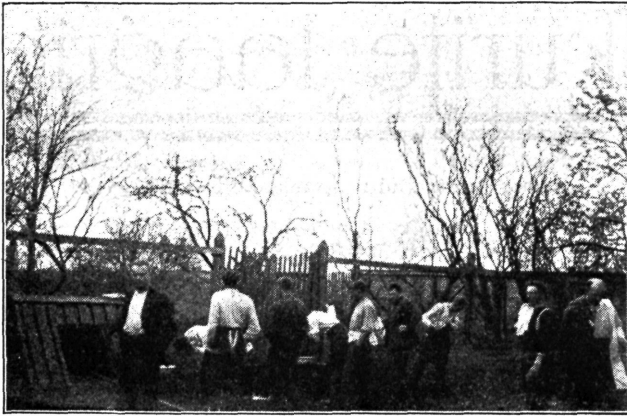
Hommikupoolseks tõmbenumbriks on Sakalamaa maleva vanema instruktoriga kapten L. Triigi poolt korraldatavad näitelaskmised küsimuse selgitamiseks, kuidas on püssitule tabamuste vahekorrad ründajail ja

Laagri perenaised ühes maj. ülemaga

Osa laagrist osavõtjaid söömas

Hommikune pesemine

rünnatavail. Selgub, et 200 m kauguselt rünnaku lähtealusest pealetungivad vaenlased saavad (50 m kiirkäiku ja selle järele 100 m vahetpidamatut jooksu enne 50 m kaugusele jõudmist, kust võiks käsigranaatide pildumisega alata) Eesti laskurilt oma 5—6 pauku pihta. Teiste sõnadega, iga kindel laskur, kes vastase rünnaku ajal oma meeli ei kaota, suudab tappa maha poole jao osa mehi enne, kui need jõuavad temale kallale tungida. Selle juures laskuri olukord ei ole sugugi hiilgav: kõrval pauguvad püssid, raksuvad püstol-kuulipildujad, lõhkevad mürsud ja kostab kõva lahingumüra.

Hoopis raskem on pealetungijate osa. Ülakirjeldatud tingimused pealetungijad (kiirkäik ja jook) saavutavad parimal juhtumil kuni kaks tabamust maastikul lamava laskuri pihta.

Palju raskem katsumine saab osaks Elva õppepiirkonna instruktorile leitnant R. Sütile, kel tuleb ühe jaoga demonstreerida laskurjao tegevust pealetungilahingus.

Ala on peagu täiesti võõras ja õpilased sellega veel vilumata.

Samaks ajaks jõuab kohale ka kaitseliidu ülem kindral J. Roska, kelle juures viibimine olukorda ei tee sugugi kergemaks. Kümne mehe kibe higistamine selgitab otsekohe välja, et see ala on veel täiesti söödis ja et ees seisab veel täismehete töö.

Laagri esimese päeva töötulemused sunnivad tegeema suuri muudatusi laagri õppekavas. Teisel päeval viiakse kogu raskuspunkt üle jao lahinglaskmisele, kus eriliselt juhitakse tähelepanu tule juhtimisele, tule ja liikumise kooskõlastamisele, laskurite koostööle ja tule distsipliinile. Vanemad instruktorid, kaptenid Ingerman, Tarik ja Väli, korraldavad näitlikke harjutusi ja selle järele harjutavad õpilased ise. Tulemuseks on, et juba õhtuks viimane jagu tegutseb otse eeskujulikult, olgugi et selle tegevuse kestes sai surma tervelt kolm pealikut.

Selgub, et kaitseliidus on täiesti võimalik jao lahinglaskmisi korraldada, kui asja õigesti organiseeritakse ja täie hooga peale hakatakse.

Rööbiti lahinglaskmisega käib tegevus ka gruppides eriküsimuste uurimiseks.

Koplis M. Väli jätkab püstol-kuulipilduja klassi-harjutuste I klassi tabeli uurimist; kapten R. Tarik demonstreerib püstoli duellilaskmist ja n.-lt. H. Silber meisterdab omaette kümne parima laskuriga kaitseliidu uut õppelaskmise märklauda.

Kibe töö käib õhtuni.

Laagri kolmas päev pühendatakse õpilaste võimete kontrollimiseks ja demonstreerimiseks.

Pealik Panil Sakalamaa malevast ja pealik Kalmil Saaremaa malevast tuleb korraldada kohalikest kaitseliitlastest koostatud jaole lahinglaskmisele ettevalmistavaid põhiharjutusi nr. nr. 1 ja 2. Mõlemad mehed tulevad oma ülesannetega otse hiilgavalt toime, mis veel tõendab, et lahinguisulisele laskmisele ettevalmistavaid harjutusi suudavad kohapealsed jõud täie eduga korraldada ja läbi viia.

Laagri lõpptegevuseks on laskevõistlus laagri meistri tiitli peale. Võistlus toimetatakse kahes osas: täpsuspüssi laskureile ja hariliku sõjaväepüssi laskureile. Lastakse lamades asendist 210 m kauguselt rinnakuju pihta. Hariliku sõjaväepüssi laskurid tulistavad kuju II varianti (laiem kuju) ja täpsuspüssi laskurid I varianti.

Viiie proovilasu järele, kus tuld korrigeeritakse tabamuste järele maastikul, antakse kümme võistluskulu.

Mees, kes annab lasu märgist mööda, kukub võistlejate reast otsekohe välja.

Laagri meistreiks tulevad: täpsuspüssi laskmises Tallinna maleva instruktor n.-lt. H. Silber ja Tartu-maa maleva instruktor ltn. Padar.

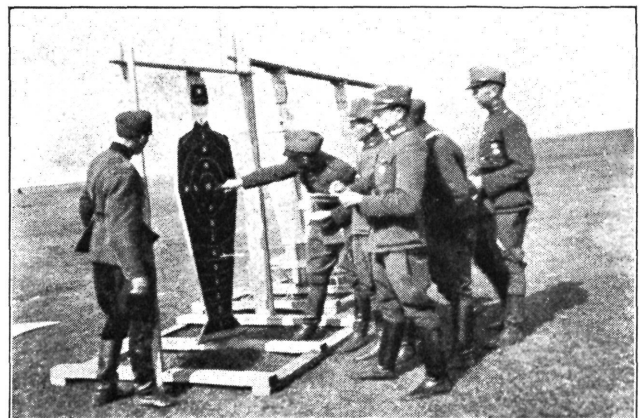
See oleks esimese laskurite laagri töö üldkäik.

Ei saa jätta märkimata suurt indu ja tahtet, mida näitasid üles laagrist osavõtjad. Ükski tegevus ei olnud raske ega ükski märk tabamatu. Töö tehti äärmise põhjalikkusega ja süvenemisega. Iga mees püüdis saavutada parima.

Head distsipliini ja sõbralikku läbisaamist näitas ka laagri sisemine elu. On kindel, et meie parimad laskurid on tõsised ja suure sisemise väärtusega mehed.

Paldiskis, 29. mail 1933. a.

R. L.

Duelli märklauda kontrollimine

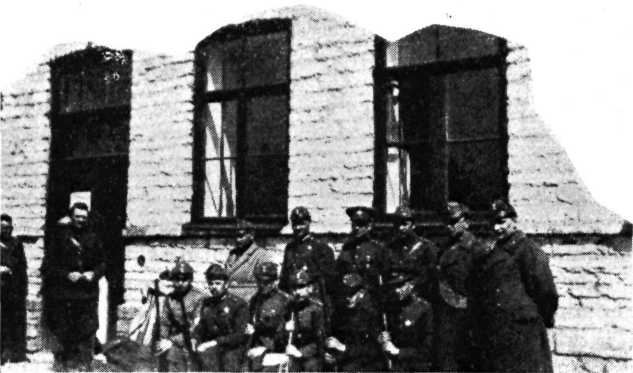
PILTE LASKURITE LAAGRIST

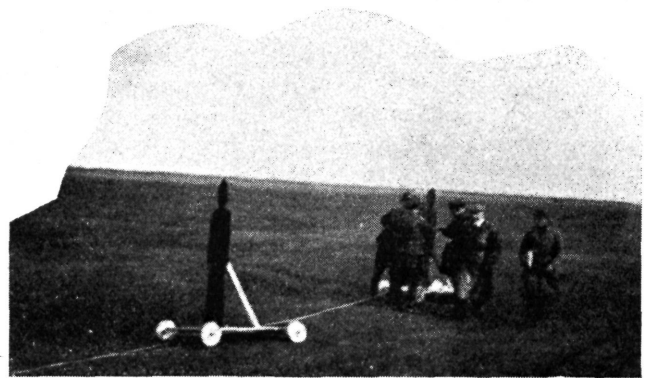
Laagri ül. maj. Parts annab seletusi kaitseliidu ülemale kindral J. Roskale

Laskmine püstolkuulipildujatest

Kaitseliidu õppelaskmise märklehe meistrid

Liikuvate märkide tabamise kontrollimine

Kaitseliidu õppelaskm. märklehe meistrid laskmas

Duellilaskmine püstoleist

Kaitseliidu õppelaskm. märklehed

Paldiski keskkooli õpilased külaskäigul laagrisse

3 PÄEVA

LASKURITE LAAGRIS

Ärasõit!..

Konduktor, kes seda hüüdis Tallinna jaamas, sarnanes nii täpselt ühele kaptenile kustki saksa rannasõidulaevalt, et kerkis juba kahtlus: tea, ehk ongi järsku. Kuid samas turgatus meele: siis olcks ta kindlasti hüüdnud „Heil Hitler!“ või midagi sellesarnast. Nii et ainult sarnasus.

Jõudnud jaama viimsel sekundil, kargan kümne küünega kinni vagunisangast. Vagun tungil rahvast täis. Isegi too sale tüdruk, kes oskas nii armsasti nacrata silmadega ülitumedate ripsmete vahelt, ja konkurs vanaeit ajalehtede pakiga pidid seisma püsti ukse kõrval. Nõmmel läks aga kogu olemine nii hõredaks, et võis seada end mugavasti istuma, isegi püssi võis riputada varna. Sirutan end mõnusalt puupingil ja vaatan endamisi ringi: palju võõraid, päikesepruune nägusid — malevlased maakondadest. Ometi on ju maal praegu nii kibe tööaeg. Siiski on nad jätnud saha ja võtnud relvad, et minna õppima sõjakunsti. Kohuseltunne.

Tibab vihma. Taevas nii kurjakuulutavalt hall. Meie meeskonna juht laob hoolega kaarte, nagu mõni hiromant, vaguni aknalauale. Mängivad bridži. Tundub, nagu oleks see mäng võitnud endale kaitseliidus teise koha laskespordi kõrval. Ehmun: viimaks korraldatakse veel bridži klassikatsedki ja mina ei oska. Hakkan terasemalt silmitsema seda igavest kaartide ladumist.

Rongi ühetooniline, rütmiline tok-tok, tok-tok kisub une silmile ja märkamatuult olengi jäänud tukkuma. Ärkan, kui keegi müksab: Paldiski. Kahman pakid ja ruttu välja — kiirus veel kehas, millega sibasin Tallinnas rongile. Koguneme ja meie killavoor liigub meile määratud kodu poole. Teeäärseis majades kohad peagu iga kardina taga piiluvaid uudishimulisi silmapaare. Jõudnud vaevu kohale, pannud pakid käest, juba nobedad Paldiski naised ja näitsikud segivad ringi toiduga. Ja seda anti hästi, nagu mõnel väliskülaste auks korraldatud dineel.

Kena linnake see Paldiski. Palju rohelist, lehma ja kanu. Pagareid nii, et neist jatkuks kogu Tallinnale. Korraldajad nägin vaid ühe ja seegi oli ilma kumminuiata. Nähtavasti väga rahuarmastaja rahvas siin. Tänavad kõik ristitud vene tsaaride suguvõsa liikmete eesnimedega ja kaevud tänavail jätavad kuidagi idamaise mulje. Eriti hommikuti, kui naised

kogunevad kaevule nagu Jakobi ajal Egiptuses. Sadamas valitseb aga vaikus ja tühjus. Ohkab ka vana habetunud meremees: ei ole tööd! Oodanud „santsu“ juba mitmed nädalad. Endal aga pilk tulvil ootust ja peadki hoiab veel nii julgelt püsti, kui uurib silmapiiri merel.

Laagriõppusteks ilmatu suur lagendik rannal. Raske maastik sõjaks, nagu tähendas korpulentne kapten Väli. Ise on ta seal aga väga kogenud ja kodune. Ta ju mehi Saaremaalt, kus õppinud „sõdima“ lagedail karjamail.

No õppusi sai teha, nii et oli tunda kohe oma laua taga istumisest hellitatud kontides. Õhtul, kui viskasid end mõnuldes õlgedele, surises kehas nii imelikult ja hommikuti oli tegemist püstisaamisega. Kondid kanged ja kõik kohad nii hellad, nagu oleksid ei tea kui kaua olnud kuski maantee sillutiseks või trepiks, mille olid Paldiski mehed valmistanud meile autole ronimiseks.

Innuga olid mehed ametis. Ja kui tuli lahing, meenusid päevad, millal olime sunnitud tegema seda tõelisuses, mingi ettevalmistuseta. Nägin paljusid vanu vabadussõja veteraane süttivat esimesist paukudest sisehingatud püssirohusuitsust. Silmadki löid neil imeliselt särama ja lõpurünnakul võta või lennuk, kui ei taha sõpradest jääda maha.

Palju andis see laager — väga palju usku tulevikku. Kui nägid neid päevitunud mehi ja seda vaimustust, millega löödi kaasa, lainetas nii hea soojus südamesse. Seda tundsid vist ka need Paldiski naised ja näitsikud, kes toitsid meid nii imehästi. Nägin nende esinaist, kel oli kaasas pisike tütreke, selline sädelev tilluke olend. Sellest naisest jatkus kõikjale, palju oli tal tahet ja püsivust askeldada. Seda tundis vist ka see vallavanem Pakril, keda külastasime ja kes tuli meile vastu laialisirutatud käsil. Ta oli lapsena õnnelik meie külaskäigust, kinkis meile suitsetatud lambasinke ja kodukoetud pitsi. Oli nii pidulikus tujus, et riputas endale ametirahagi rinda.

Kiiresti möödusid need kolm päeva. Oleks tahtnud olla veel kaua nende meeste keskel. Kustki südamesopist üles keeras nii ängitsev tunne, kui kobisin rannasõidul rongile. Kahju oli vist ka sel sinises kleidis tütarlapsel, kes pühkis vargsi pisara, kui üks meestest viipas viimsest vaguniaknast käega temale hüvasti-jätuks.

Heikki.

Külalised ja kursused lõppaktusel

SAMM POOLALE LÄHEMALE PÄÄSMISEKS

**Kaitseliidu peastaabi korraldatud
poola keele kursused lõppesid**

Möödunud aasta sügisel algasid kaitseliidu peastaabi korraldusel poola keele kursused, et anda asjahuvilistele kaitseliitlastele võimalusi keele tundmaõppimiseks ja selle kaudu Poola maa ja rahva elu ja kultuuriga tutvumiseks, mille kaudu avaneksid võimalused heanaaberlike sõprussidemete süvendamiseks ja isikliku läbikäimise arendamiseks riikide ametlike vahetõrgete kõrval.

Talv läbi kestnud kursused lõppesid 16. mail, mispuhul Tallinna maleva õppesaalis oli korraldatud kursantide ja lektorite ning kutsutud külaliste ühine koosviibimine. Kohal viibisid kaitseliidu ülem kindral J. Roska, kes oli kursuste aujuhatajaks, Poola saadiku esindajana saatkonna sekretär Losinski, Poola-Eesti ühingu abiesimees E. Madisson, Tallinna maleva pealik F. Pinka ja teisi, kursuste juhatus, kursuste lektorid ja kursandid.

Ametliku osa avas peastaabi ülem kol. J. Maide kursuste juhatajana, andes ülevaate sellest, mis kur-

sus tahtis saavutada, ja avaldades rahulolemist kursuste käigu kohta. Järgnes aujuhataja kindr. J. Roska kõne, milles eriti elavalt kriipsutati alla seda tähtsust, mis omab keele tundmine rahvaste vastastikusel lähenemispüüul. Eestis on eriti oluline õppida tundma poola keelt, et selle kaudu süvendada ja tihendada suhteid kahe riigi kodanike vahel ja aidata sellega oluliselt kaasa riigivalitsuste sõbralike suhete mõjuvusse pääsmiseks. Sama mõtet jatkas hra Losinski, avaldades meelega selle edu üle, mis kursustel lühikese aja jooksul on suudetud saavutada. Poola-Eesti ühingu nimel kõneles hra Madisson, toonitades seda väärtust, mis saadakse keelt tundes teise, ja eriti poola, kultuurist. Avaldab lootust, et ettevõtte sügisel võiks jätkuda ja meile võimaldada veelgi põhjalikumalt keeleõppimist. Kursantide hulgast võtab sõna kolonel Laats, kes tänab kaitseliidu peastaabi nende ohvitseride nimel, kellele on võimalus antud kursustest osa võtta.

NOORTE KOTKASTE MUUSIKAT

Rõõmustaval viisil on 1933. aasta noortele kotkastele toonud kolm originaalset muusikapala. Mõõdunud aasta sünnitusena astus esmakordselt noorte kotkaste ette Võru maleva vanema Erich Muuga marss „Noored Kotkad“, tulles esmakordselt ettekandmisele Võru noorte kotkaste juhtide kursustel detsembri viimsel päeval kaitseliidu orkestri pillidelt. Osavõtjad kursuselased kuulsid meeleldi uusi marsihelisid ja avaldasid maleva vanemale oma tänu, samuti ka marsi orkestri reerijale E. Tammele. Vahepeal on noodid saanud kättesaadavaks kõigile muusikaharrastajale nii klaverile kui orkestrile (paljundatud V. Simsoni nooditrukkis Võrus, müügil muuseumis ja Lauljate Liidu kaupluses Tallinnas) ja loodetavasti kasutavad noored kotkad oma koosviibimistel-pidudel oma marssi. Kahjuks ei ole küll noortel orkestreid, kes terveid partituure eduga saaksid kasutada, kuid küllap selleks võib loota abi kohalike kaitseliidu orkestreilt, nagu see Võruski juba sündis.

Järgmised kaks pala on Harju maleva vanemalt Eduard Kansmanilt. Mõlemad marsilaulud, seega igas rühmas ja peres rakendatavad. Esimene, määratud kõigile noortele kotkastele, kannab sõnu:

„Noorel kotkal julgust palju, läheb läbi tulest, veest!
Seisab kindlasti kui kalju kalli kodu au eest.
Küllap kotkas juba teab, mis on vabaduse hind!
Seda ikka kalliks peab, kuni elus tuksub rind!
Kotkas kunagi ei karda, kui on raskused ees teel:
need tal aitab maha murda kotka kindel julge meel!

Teine marsilaul on määratud Harju noorkotkastele:

1. Harju kotkastel on ikka püsti uhked pead!
Harju kotkastel üksmeeles tugevad on read!

Selle järele kannab ltn. Treufeldt ette kursuste aruande, millest selgub, et kursustele alul kirjutas sisse 58 osavõtjat, kuna kursuste lõpetamisel neid on jäänud järele 44, seega kahanemine ainult 24%. Kahanemine oli eriti tunduv veebruari- ja märtsikuudel, millal Tallinnas gripitaud oli lahti pääsnud. Töötati neljas grupis, kokku 88 tööpäeva ehk 176 töötundi. Keskmiselt on igast tunnist võtnud osa 75%. Programmi suutis läbi võtta kaks gruppi, kuna teised kaks jõudsid teostada kolmveerand kava. Kursuslaste hulgast peab aine hästi omandanuks tunnistama 75%, rahuldavalt 15% ja ülejäänud 10% nõrgalt. Kursuste kestes on juhatusel tulnud 9 korda käia koos küsimuste lahendamiseks. Üldiselt kokku võttes ta tunnistab tagajärjed heaks, mida tõendab juba asjaolu, et kirjavahetus kursuslasil toimub poolakatega nende keeles, kuna sealt kursuslased vastavad meile eesti keeles.

Selle järele esineb igast kursuste grupist üks isik

2. Üle kõige neile kallis armas kodumaa!
Kotkad valvel! Vabadust ei keegi murda saa!
3. Harju kotkad teavad juba, mis on vabadus!
Ikka südameis neil valmis pühim töötus:
4. Kasva, kosu, kallid kodu, kotkad valvavad!
Kotka tiibade all rahu, õnne maitsta saad!
5. Harju kotkastel on ikka valvel terav siim!
Harju kotka meelt ei murra vaenlaste maailm!
6. Harju kotkad kunagi ei lase norgu pead.
Harju kotkastel üksmeeles tugevad on read!

Noortele nii hoogsaid sõnu andes kerge mitmehäälise laulu jaoks on E. Kansman teeninud kõikide noorte kotkaste tänu, kes laulust lugu peavad. Küllap esijoones Harju poisid eelolevas õppelaagris alles püsti päi tulevad oma lauludega, sest neil on tagavaraks veel üks — mitte küll neile üksi tuntud, kuid järgneva kaaskirjaga varustatud „kotka töötus“.

Käesolev laul on ilmunud a. 30 tagasi K. A. Hermannini rahvalaulude hulgas. N. K. Nehatu rühma vanakotkas F. Einberg on laulu siis, kui ülemuse silmis lubamatu laulu, kätte õpetanud Nehatu vallakooli lastele. Nüüd on ta Nehatu noorkotkaste rühma armsamaid laule. Ta vääriski küll kõikide rühmade tähelepanu.

Ja laulu sõnad ise käivad järgmiselt:

Kuule püha vannet, kallis Eestimaa!
Suruda sind enam vägivald ei saa!
Sind ma karjan, verel varjan,
ole mureta, ilus isamaa!
Kindlalt seisa, murda ei saa
enam keegi sind. Kaitsjaks kotka rind!

Kui nendele arvata juure veel Miina Hermani kaks kodutütardele pühendatud laulu, mida ju kodutütarde lahkkel loal mõnikord ehk noorkotkadki võiksid kasutada, siis võime sel aastal laulupeolt hoogu võttes ka õppelaagri muuta laulust-muusikast rõkkama.

poolakeelsete ettekannetega, pealikud Ööpiik, Kenkman ja kpt. Kõiv esitavad katkendeid poola autoreilt, kuna kaitseväge staabi ohvitseride grupist major Rein-glass loeb 1920. aastast Poola vabadussõja olukordi ja käskkirju. Kõik ettekanded on soravad ja arusaamisega esitatud, samuti nagu lektor kapten Radomski poolt eesti keeles peetud kõne õnnestunud töö üle. Lõpuks esitab kapten Radomski katkendi Eesti vabadussõjast, Võnnu lahingute ajajärgust, soravas ja selges eesti keeles.

Lõppsõna lausub kol. J. Maide, tänades lektoreid ja annetades nendest proua Kulczycka'le ja prl. Frykaczowna'le roose.

Koosviibimine lõpeb naiskodukaitse Toompea jaoskonna korraldatud teelaual, kus elavalt puhutakse juttu Poolast ja sõitudest Poolasse, vaadatakse Poola küttide liidult meie kaitseliidule kingitud filmi küttide elust ja kuulatakse kol. A. Balderi referaati küttide liidu organisatsioonist ja elust.

-soo.

NOORTE ELU

Riigivanema jäävalt rändav auhind — Hermesi kuju

— milline määratud noorte kotkaste iga-aastase „Alati valmis!“ võistluse auhinnaks, avati 14. mail Tartus, Hugo Treffneri nimelises gümnaasiumis noortele kotkaste vaatamiseks. Sel puhul oli ilmunud kohale Treffneri gümnaasiumi Noorte Kotkaste peavanema abi prof. A. Piip, kes postamendil asetsevalt kujult kõrvaldas sini-must-valge lipu, avaldades soovi, et selle auhinna eest ausalt ja noorkotkalikult võisteldaks. Selle järele andis peastaabi ülem J. Tederson lühikese ülevaate kuju senisest ajaloost. Olles kingitud riigivanema poolt I üleriikliku noorte püha puhul Koolinoorsoo Keskliidule rändauhinnaks sportlikul alal, on kuju vaadanud pealt annetaja tingimuste kohaselt mitmeid noorte sportlaste võistlusi, olles ühtlasi vahetanud oma valitsejaid mitmel korral. Kui aastaid hiljem Koolinoorsoo Keskliit likvideeriti, jäi kuju seisma Tartusse õhtuse gümnaasiumi ruumidesse. Noorte Kotkaste organisatsiooni tekkides tõusis Koolinoorsoo Keskliidu viimase juhatuse end. liikmete hulgas mõte, et kuju peaks langema noortele kotkastele, kui üleriikliku ulatusega noorte organisatsioonile. Tänu härra P. Kanariku algatusele ja sellele järgnenud nõupidamiste tulemustele vastavalt nõustus härra riigivanem mõttega ja määras noorte kotkaste tegevuse aastapäeval (30. novembril) 1931. a. kuju noorte kotkaste jäävalt rändavaks auhinnaks noorkotkalistele võistlustele, millised on tuntud poistele „Alati valmis!“ nime all. Ühtlasi avaldas annetaja soovi, et kuju tuleks asetada püsivalt ühele kohale, kuna ta raskus ei võimalda selle kättetoimetamist iga-aastasele võitjale. Võitjate nimed kinnitatakse auhinna juure vastavale plaadile graveeritult. Noorte Kotkaste peastaap otsustas kuju ajutiselt asetada Tartusse Treffneri gümnaasiumi ruumidesse, mispuhul peastaabi ülem palub koolijuhatajat ja selles koolis töötavat laialdast noorkotkaste ja noorhaugaste peret kuju võtta oma valve ja hoolitsuse alla. „Alati valmis!“ võistluse tingimuste kohaselt langes auhind 1932. a. võistluste tulemuste kohaselt Saaremaa

„Alati valmis!“ võistluse riigivanema auhind ja selle avajad Treffneri gümnaasiumi aulaks

noorkotkaste Võhma rühmale, kuna käesoleva aasta võistlus on parajasti käimas ja kuju uus võitja seega selgub juuni esimesel poolel. Ta avaldab lootust, et ka Tartu ja Treffneri noorkotkad seda silmas peavad ja kuju ei oleks mitte üksi nende hoole all, vaid ka mõnegi korra nende võidetuna tuleks märkimisele.

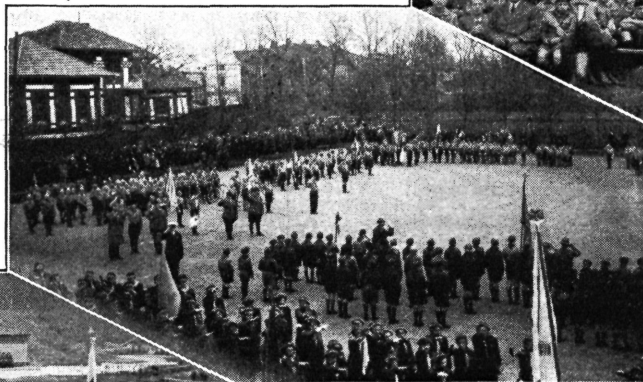
Lõpuks saadetakse riigivanemale tervitustelegramm samal päeval toimunud kevadpidustuste lõpu puhul ja tänatakse annetajat väärtusliku auhinna valitsemisele asumise puhul.

Ülal: Pidustusest osavõtnud Tartu noored kotkad koos vanemate juhtidega

Keskel: Rongkäigu rivistamine ja uute lippude annetamine enne rongkäiku

All: Tartu noorte maleva vanem peab lõppkõnet ühises sõprusringis

Noorkotkaste rühmale lipu annetamine

toimus laupäeval, 20. mail, Rakveres. Sel puhul oli lipu saajaks Rakvere 1. malevkonna 3. rühm ja lipu annetajaks Viru noorte kotkaste ja kodutütarde sõprade selts. Lipu õnnistas Rakvere noorkotkaste 2. malevkonna vanem, kirikuõpetaja B. Ederberg. Lipu võttis vastu malevkonna vanem linnapea Avikson, toonitades selle üleandmisel üksusele lipu tähtsust ja märkides ära noorkotkluse mõtte levimist: kuna senikaua lipu annetajad esimesele ja teisele rühmale olid üksikisikud, nüüd aga seda teeb juba seltskonna laiem hulk vastavasse organisatsiooni koondunult. Peavanema ja peastaabi nimel viibis kohal Noorte Kotkaste peastaabi ülem, kes tänas noori kotkaid tehtud töö eest, mille väljendajaks hulk eriala märke, millised anti üle samal päeval vastavate katsete sooritajale. Ühtlasi avaldas ta tänu noorte juhtidele ja kogu Rakvere seltskonnale, kes Viru maleva vaimsesse tsentrumisse koondunult on püüdnud noortele võimaldada õilsat tööd ja selles on ka edu saavutanud.

Lipu üleandmisele järgnes rahvamaja aias rahvatantsu demonstratsioone kodutütardelt ja noortelt kotkastelt ja õhtul pidu, kus esinesid kodutütred lauluga ja noorkotkad ja kodutütred ühise neljavaatusliku näidendiga. Rahvamaja saal oli kogunenud noori ja nende vanemaid puupüsti täis ja ettekandeile avaldati elavalt kiitust.

Tartu noorte kevadpidustused

Gaidid, kodutütred, noorkotkad ja skaudid ühiselt noortepäeval.

Tartu noored kotkad pühitsesid sel aastal oma kevadpidu 14. mail. Kuna juba mitmel korral oli kavatsatud korraldada skautlikult tegutsevate noorte organisatsioonide ühist ettevõtet, siis leiti selleks soodsaim juhus olevat kevadpeo näol, mis ka teostati.

Pidustused algasid 13. mai õhtul jalutuskäiguga Peetri kirikusse, kus peeti noorte jumalateenistus. Ligikaudu tund kestnud kiriklik talitus, kus olid kõlamas kirikut täitva noorte pere värsked hääled, jättis väheseile kirikusse mahtunud vanemale võimsa mulje. Peab ka ütleva, et orelil mängiv noorte magister sobiva noorte tempoga laulule võimsuse tõstmiseks aitas kaasa. Altari ümber üksuste ja hulk sini-must-valgeid lippe jättis rõõmsa vormiriietuses noorte keskel ilusa mulje.

Järgmisel päeval askeldasid noored juba varahommikust peale, suunates sammud Viljandi tänavale kooli õue. Seal koguneti ühiseks rongkäiguks, enne seda üksustele uusi lippe kätte andes. Kohal viibisid ka auvõõrad — gaidide peavanem pr. E. Hünerson, kodutütarde vanem prl. S. Pruuden, noorte kotkaste peavanema abi prof. A. Piip ja peastaabi ülem J. Tederson, skautide maleva vanem prof. Saral ja hulk teisi maleva

staabi liikmeid ja auvõõraid. Liituti ühiseks rongkäiguks, auvõõrad eesotsas, järgnevalt gaidid, kodutütred, skaudid ja noorkotkad, ja liiguti läbi linna spordiplatsile. Siin oli tegevust üsna laialt — kogu plats kihas üle tuhandelise noorte perest, kus need liikusid pärast õpetaja Treumani avakõnet mööda auvõõrastest oma 37 lipu lehvides ja hiljem võisteldes-demonstreesid mitmekesiseid tegevusalasid. Nii noorkotkad noorhaukad liikuvad nõori, ratsasõitu, teate- ja takistustega jooksu ja eriti ilusalt laagriehitamist näidates, gaidid massdeklamatsiooni ja rahvatantsu, kodutütred rahvatantsu, rahvaste palli ja jooksu munaga, skaudid skautkepi demonstratsiooni ja laagripraktika kirju pildi ning hüüete-lauluga pakkusid kõik oma osa. Maleva vanemal koolinõunik J. Langil oma lõppsõnas jäi vaid konstateerida päeva kordaminekut.

Lõpuks kõneldes juhtidega muljeist selgub, et võis siiski pingutada, et säärase päeva korraldada. Vaidlused, mis tekkisid sellega käsikäes, olid hea tahtmise juures lahendatavad. Kuigi noorte kotkaste ja kodutütarde juhtidele tundus põhjendamatu nõue nende kui suurema organisatsiooni teiseks asetamiseks rongkäigus, lepiti sellega teadmises, et tuleval aastal ühises rongkäigus tasutakse see vastupidise asetamisega. Toogu siis aasta pärast uus ja veel hoogsam pidustus kokku rohkem kui 170 gaidi, 280 kodutütart, 220 skauti ja 230 noorkotkast, kes sel aastal tegelikult rongkäigus võisid marssida — tõukeks noorte õilsale tööle ja vaimustuseks vanemale tegeleajale!

Noorte kotkaste sidetuvibaasi esimene tuvigramm

Kaitseliidu peastaabi juures asub noorte kotkaste sidetuvila, milline algas tegevust möödunud aasta mais. Aasta kestes on tehtud harjutuslende vähemas ulatuses, kuna peamist tööd on nõudnud tuvila sisseseadmine ja tuvide koosseisu korraldamine. Sidetuvila juures töötab üks noorte kotkaste rühm Tallinna maleva Lõuna malevkonnast, olles rühmaks välja arenenud omaaegsest tuvila salgast.

Maikuu esimesil päevil tekkis vajadus tuvi kasutada sidevahendina, kuna naabruses asuval kaitseliidu maleva pealikul oli vaja toimetada kiires korras oma kodunt üks laskemärklaua joonistus maleva staapi, et staabist kohe saaks see viia edasi laskerajale. Tuvi kaasas, sõitis maleva pealik koju, kinnitas vajalise skitsi tuvigrammina tuvile jala külge ja õigeaegselt tõi tuvila vanem selle tuvilt laskemeeskonna vanemale edasi. Kuigi esimene selline ettevõte oli katseks tuvide võimeile, läks see ometi korda.

Kevadised lennuharjutused on ka juba alanud ja iga nädal teevad tuvid mitu lendu. Ka tuvide kadumisi on juba sel kevadel tulnud ette — kaks tuvi on lendudelt jäänud tagasi tulemata, kuid esialgu ei tee see tööle takistusi. Tuvid on märgitud rõngastega, millel numbrite kõrval tähed KLE ja osaliselt BD.

Ratsakaitseliitlane luure!

Piiluri õpetamisest

Täna veend õpib kogu. ülikoolis!
Kapten J. Aia

„Kaitse Kodu!“ nr. 7 veergudel tõin piiluri teenistuse põhialuseid ja üldisi meetoodilisi väljaõppe näiteid Poola väljaõppe alustel, mis paremaid sel alal*). Piiluri teenistus on mitmekesine, siin ei saa alati toetuda ainult antud lühikestele reeglitele, vaid tuleb neid kohandada vastavalt oludele. Piiluri isiklik algatus ja leidlikkus mängivad siin suurt osa, sest liialduseta võib öelda, et niisama palju kui on erinevaid maastikupilte, on ka piiluri tegevuse üksikasjades erinevaid juhtumeid. Seepärast peabki piilurites kasvatama algatusvõimet, taipu ja leidlikkust, selleks valides nende õpetamiseks mitmekesist maastikku, alates lagedamast ja järk-järgult minnes üle keerulisemale, kaetud maastikule kui ka teistele õppust raskendavaile tingimustele.

Arvestades meie ratsaosade väikest arvu ja osade väikest koosseisu kui ka teisi olukorra tingimusi õpetaja peab alluvate õpetamisel pidama silmas seda, et tegelikult olukorras iga ratsaüksuse ülema püüdeks on igaks juhtumiks hoida enese juures, südamikus, võimalikult rohkem mehi ja piilureid väsitada võimalikult vähem. Seda saavutame külgepiilurite ajutise välisaatmise ja teatava maa läbistamise järele tagasikutsumise teel. Nii hoiame kokku osagi jõudu ja osaltki kõrvaldame üksuse koosseisu väikese arvuga seotud pahet. Seepärast ei tule meie oludes külgepiilureil tihti liikuda terve hüppe kestusel üksuse külgedel, nagu see reeglina sünnib suurema ratsaväe omaväis riikides, vaid neid saadetakse välja aeg-ajalt, siis kui on vaja vaadata läbi mõni küljel olev koht (ese), muidugi kui olukord ja maastik lubavad üldse tarvitada sarnast viisi.

Piilurite õppuseks pole vaja luua pikki taktikalisi olukordi; mida lühemad nad on, seda parem ja selgem. Piilurite väljaõpe põhjeneb ülesannete täitmise tehnilisel oskusel, sest taktikaline olukord on vajaline ülemaale, kuna piilurite teenistuse aluseks on tehniline drill ja täitmine. On need omandatud, siis omandavad piilurid taktikalisi mõisteid vajalises ulatuses iseeneest juba piilkonna ja üksuste õppustel.

Toon näite piilurite õppusest. Puudutan ainult õppetunni tegelikku läbiviimist, jättes kõrvale tunni-töökava (konspekti) kokkuseadmise kirjaliku külje, sest see on sarnane iga teise õppeala tunni-töökavadega. Võttes arvesse maal asuvate juhtivate ratsakaitseliitlaste vähest aega õppuse ettevalmistamiseks kui ka ratsaala tundmise erinevat taset võiks kirjalik külge jääda ära ja võiks piirduda ainult õppuse läbimõtlemisega. Õppus ise olgu võimalikult lihtne, siis ta on õpilasile arusaadavam ja vastab rohkem iga õpetaja võimeile.

*) Zasaxy i metody wyszkolenia. Skrypta Obozu Srkolnego Kawalerji.

Praktiline õppetund piilureile.

10.09.33 kella 09.00—14.00. Kaart — 1:42.000.

Teem: Eel-, järel- ja külgepiilurite tegevus, koostöö ja tegutsemise kokkupõrkel vaenlasega.

Märkus: Õppuse eesmärgi ülesseadmisel rühmapealik on õppuse läbiviimise maastiku valinud välja kaardi järgi (kaardi puudumisel tuleb maastik põhjalikumalt uurida läbi) ja sõitnud läbi, õppuse läbiviimise kava mõelnud läbi, märkinud paberile õppuse käigu tähtsamad punktid ja nende järjekorra (siis on endal kergem tund viia läbi), ja asub pühapäeval kell 0900 Mäeltkülla sse koondunud kaitseliidu ratsarühmaga õppust viima läbi.

Käsk kogunemiseks (eelkorraldus) oli antud juba eelmisel pühapäeval peale õppuste lõppu.

I. Õppuse läbiviimine.

— Eesmärk ja ulatus. „Malevlased!“ pöördub pealik ühte viirgu, näoga tegevuse suunas, ülesrivistatud malevlaste poole. „Eelmistel õppustel oleme eel-, külge- ja järelpiilurite teenistuse üksikult võtnud läbi ja suurem osa teist on selle praktiliselt teinud kaasa. Täna õpetan teile eel-, järel- ja külgepiilurite koostööd ja tegutsemist kokkupõrkel vaenlasega.

Tänane õppus on suurema ulatusega kui eelmised. Rööbiti meie otsekohe eesmärgiga — piilurite õppusega — annan ka üldjoontes pildi piilkonna tegevusest.“

Õppuse organisatsioon. Paukpadrunid jaganud välja (igale malevlasele 7 padrunit), pealik jätkab. „Õppus on kujutatud vaenlasega. Vaenlase tunnuseks — valge lint mütsi ümber. Piilkonna südamik ja pealtvaatajad moodustavad õpilaskonna ja märgitakse valge lipuga, et vaenlane teaks eraldada tema vastu tegutsevaid piilureid õpilaskonnast. Õppuse lõpp — minu korraldusel. Koondamise leppemärk — valge lipuga pea kohal keerutamine.“

Märkus: Kui olemas raketid ja püstol, oleks paremaks leppemärgiks õppuse lõpetamiseks rea ühevärviliste raketide õhkulaskmine.

Ülesanne. „Vaenlase väikest ratsaosat on nähtud täna hommikul asundusest liikuvat Mäeltkülla suunas, siit umbes 9 km (näitab käega suunda). Meie moodustame piilkonna ülesandega toimida luuret Mäeltkülla, Holstre, Lepiku tee suunas ja teha kindlaks, kas Holstre asundus on vaenlasest vaba.“

Meeskonna jaotus õppuseks. „Jaopealik Kalju,“ hüüab rühmapealik, „kui palju on teil mehi?“ „Viis meest,“ vastab Kalju. „Viige oma mehed sinna põosaste juure, mis talust umbes 100 mtr. kaugusel (näitab käega)! Tulen sinna järele.“

Rühmapealik jätkab: „Minu asetäitjaks jääb jaopealik Tamm. Lähen natukeseks ajaks Kalju juure, seniks jääte siia. Kontrollige saduldust, tehke ettevalmistusi väljaastumiseks, kui aega jääb üle, õpetage meestele oma asukoha kindlaksmääramist ilmakaarte järgi ja tuletage malevlasele meele piiluri tegutsemise reegleid!“ (Joon. nr. 1.)

Jaopealik Kalju eemaldus oma meestega näidatud kohale. „Poisid, meie vist läheme vaenlast kujutama, miks muidu meid teistest viidi eemale,“ lausub Kalju. „Rühmapealik ei tahtnud tegutseva poole kuuldes teha korraldusi, sest siis nad teaksid meie kavatsusi ja asukoha, see vähendaks huvi ja segaks õppuse loomutruu-

Joon. 1. Rühmapealiku asetäitja, jaopealik Tamm, kontrollib malevlaste relvastust ja hobuste saduldust ning rautust, et rühmapealik tagasi tulles ei tarvitseks selle peale aega raisata

dust.“ „Aga kas meid pole vähe?“ küsib noor malevlane. „Ei ole,“ vastab Kalju, „meie tegutseme rühmapealiku juhendite järgi, et tagada õppuse kordaminkut, ja ta võib tegutsevale poolele seada tingimuseks, et iga mees valge lindiga kujutab näiteks kaht vaenlase sõdurit, 2 meest kogu vaenlase piilkonda jne.“

Juhendid vaenlast kujutavale osale. Rühmapealik, jõudnud jaopealik Kalju juure, ulatas talle 6 valget linti mütsidele kinnitamiseks ja küsis, kas Kalju on käinud Holstre asunduses. Selgub, et Kalju tunneb Holstre asundust väga hästi, peagu iga puud ja pöösast — on seal tükk aega elanud. Seepeale rühmapealik teeb Kaljule järgmise korralduse: „Sõidate Holstre asunduse rajooni kujutama Holstre asundusest Mäeltküla suunas teed mööda liikuvat vaenlase piilkonda.“

Esimeseks kokkupõrkeks asetage eelpiilurid väikesse võsastikku, mis on suure tee ääres 1500 mtr. Holstrest Mäeltküla suunas (näitab kaardile). Parempoolne piilur asetsegu võsastikku, mis eelpiilurite kõrgusel 500 mtr. suurest teest ida pool oleva küla-vahelede ristil. Ise jääge eelpiilurite lähedusse, et kohanedes olukorrale paremini juhtida oma meeste tegevust. Meie piilurite ilmumisel taanduge vastavalt olukorrale järgmiselt: eelpiilurid suurt teed pidi võsastikku, mis Holstrest sada meetrit põhja pool, sealt vastavalt olukorrale taandute Holstresse, lastes mõne paugu. Parempoolne külgiilur taandub üle põllu Holstre asundusest kirdes olevasse metsa järve kohal ja sealt Holstre asundusse. Vasakpoolsed külgiilurid asetage võsastiku idaservale, mis Viisu küla tee ääres, umbes 300 mtr. Holstrest loode poole. Vastavalt olukorrale nad lasevad paar pauku meie piilurite ilmumisel ja taanduvad järkjärgult võsastiku idaserva mööda Holstre asundusest edelapoolsete talude (Tombi küla) suunas, katsudes meie parempoolseid külgiilureid meelitada enda järele. Holstrest taandute Lepiku suunas, andes meie piilureile edu. Tahan nimelt Holstre asunduse läbi-vaatamise korrapäraselt viia läbi. Holstre as. lõunaserval lõpetan õppuse. Sinna koondute minu leppemärgi — valge lipuga pea kohal keerutamise — peale.“

Jaopealik Kalju, saanud juhendid, märgib paberile ülesande tähtsamad punktid, uurib veel kaarti, näitab, kuhu ja kuidas ta kavatseb asetada piilurid, ja kordab oma ülesande.

Rühmapealik teeb paar väikest parandust, veendub, et vaenlase poole juht — Kalju — on antud korraldus-

test saanud aru, ja lisab: „Pool tundi pärast teie väljaminekut algan liikumist. Kiiret teil pole, kuid kella 11.15-ks peate oma asetusega olema valmis!“

Jaopealik Kalju vaatab kiiresti sadulduse, hobused ja mehed üle, vaatab kella — see näitab 09.25. „Sadulasse istu,“ kõlab ta käsklus, ja varsti teda nähakse oma jaoga, kolonnis kahena, suurt teed pidi Holstre poole liikuvat.

Rühmapealik tuli tagasi oma rühma juure. Asetäitja esines ettekandega: „Saduldus kontrollitud, orienteerumine lõpetatud, muud teha ei jõudnud. Juure on tulnud veel 3 malevlast, seega on rivis 12 meest.“

Rühmapealik kasutab aja, mis jääb väljaastumiseni, piilurite teadmiste kordamiseks ja käesoleva õppuse eesmärgi selgitamiseks, sidudes eelmise õppuse tänase õppusega.

Samal ajal on jaopealik Kalju tükk maad rühmast jõudnud eemale ja liikudes sammu seletab oma mees-tele: „Meid määrati kujutama vaenlast. Nüüd tuleb kiiremalt litsuda edasi. Kui tegutseva poole silmapiirilt oleme jõudnud välja, siis on aega küllalt ja liigume tee viimse osa koguni toimetades piiluri õppust. Nii tehakse ratsarügemendis, kus mina olen teeninud ja õpperühma lõpetanud. Seal kasutatakse kõik liikumised õppusteks. Eriti maias sellele oli meie eskadroni ülem. Laagrisse minekul ja teistel rännakuil eskadroni ülem tihtipeale küsis meestelt: „Mitmest sillast tulite üle, kus oli kivisild, kus mädade kallastega jõgi, läbipääsmatu soo, mets, kõrgustik jne.“ Ja nii sõidu ajal ta rääkis meile rivi mööda edasiandmisega terved jutud maha, vahest ka peatustel esitades küsimusi. Nende harjutuste tagajärjel tõusis huvi, silmad ja kõrvad olid alati lahti ja iga mees võis ütelda, et söitsime sellest külast läbi, seal tee lähedal oli soo, seal mets jne. Nii kasutati ära ka lühemad õppustele mineku ja õppustelt tuleku sõidud igasugu drillideks.“ Jutu lõpetanud, jaopealik andis leppemärgi traaviks ja mehed silmitsedes teravalt lähemat ümbrust traavisid rõõmsalt edasi.

Rühmapealik, vaadanud isiklikult sadulduse ja meeskonna üle, asub piilurite teadmiste kordamisele. Tuletab meele eelmisel õppusel omandatud teadmisi, kuid erilist rõhku paneb ja täiendab neid küsimusi, mis vajalised tänaseks õppuseks, viies säärase sissejuhatusega õpilasi järkjärgult tänase õppuse eesmärgile. See teostub küsimustele kostmise teel. Rühmapealik algab, pöördudes kõikide poole: „Mlvt. M., kui kaugel üksusest peavad piilurid liikuma?“ „Silmsideme ulatuses, keskmiselt 500—600 mtr. kaugusel,“ vastab see. „Mis piilurid teevad, kui neid väljasaatnud üksus jääb seisma?“ „Piilurid jäävad ka seisma,“ vastab mlvt. O. „Üldiselt õige,“ ütleb pealik, „kuid igakord see pole siiski täpselt nii. Näiteks, piilkonna ülem jäi hetkeks seisma, et vaadelda — see ei põhjusta veel eelpiilureil jääda seisma, pealegi kui eelpiilurid juhtusid olema temale ligidal.“ „Aga millal peab piilur tingimata jääma seisma?“ seab pealik uuesti küsimuse üles. Mlvt. O. vastab: „Hra pealik, kui üksuse ülem tahab, et piilurid jääksid seisma, selleks antakse siis kas ülema või leppemärkide andjaks määratud isiku poolt leppemärk — „seis“, s. t. hoitakse käsi hetk ülal ja lastakse siis järsku alla (näitab, kuidas seda leppemärki antakse).“ „Väga hästi tehtud,“ lausub rühmapealik, „seepärast peabki teine piilur järjest ka tahapoole vaatama, et leppemärk võtta vastu, sest oma tegevuses piilur oleneb üksuse liikumisest ja ülema tahtest, aga mitte vastupidi.“ Edasi pealik küsib mlvt. N-lt: „Kuidas hoiavad piilurid liikumisel relvi?“ Vastus: „Esimesel on laskevalmis püss paremas käes laekabaga toetatud paremale reiele, et saaks selle kiiresti võtta tarvitusele. Teisel on mõök õlal või piik puusal.“ „Väga õige,“ tähendab pealik, „kuid teie, N., olete alles noor ratsamees ja raiute halvasti, püssist aga lasete hästi. Mis teie teete, kui aimate, et vaenlane käsitab terarelva paremini kui teie?“ „Siis võtan püssi samuti nagu esimene piilur ja tegutsen sellega.“ „Hästi,“

lausub pealik, „sest iga malevlane peab arvestama oma väljaõppe taset ja tarvitama seda relva, mida ta oskab kindlamini käsitada.“

Samal viisil esitades veel mõne küsimuse, mis eriliselt seotud eelseisva õppusega, rühmapealik läheb üle õppuse eesmärgile, kordab viimast veel kord (vaata eesmärk ja ülesanne), sest hiljem juuretunud malevlased pole sellest kuulnud. Ühtlasi ta lisab, et tahab veel piilureid õpetada ja korrapäraselt viia läbi suurema metsa ja asula läbivaatamise, mis eelmistel õppustel ainult osaliselt võetud läbi. Selgema ettekujutuse saamiseks piilkonna tegevusest ta määrab 8-mehealise piilkonna koosseisu, seletab, et piilkonna pealikuks ja ühtlasi õppuse juhatajaks jääb ta ise (sellega tagatakse õppuse parem kordaminek). Ülejäänud mehed liiguvad piilkonna südamikule vahetult järele. Arusaamatuste ärahoidmiseks ta seletab kõigile, et piilkonna südamik, kes tegelikult olukorras liigub varjatult, seekord õpilasile parema pildi andmiseks piilurite tegevusest, õppuse otstarbel, on sunnitud liikuma tihti varjamatult, s. t. nii nagu ta tegelikult olukorras ei tohiks tegutseda.

Annud veel mõne seletuse, laseb püssid paukpadrunitega laadida ja algab tegeliku õppusega. Kell saab 10.00.

II. Õppuse käik.

Rühmapealik annab käsu, millega määrab piilurid ja liikumise viisi. Piilureid ta saadab välja vastavalt vajadusele.

„Eelpiilureiks — mlvl. Nugis ja mlvl. Parv. Vanem — Nugis.“

Meie piilkond liigub ja toimetab luuret Mäeltküla — Pirmastu — Holstre as. tee suunas — siit 8—9 km (näitab käega).

Vaenlase ratsaluure liigub Holstre asundusest sama tee suunas meile vastu.

Piilkonna hüpe (I hüpe) — Nõmme küla ees oleva metsa lõunapoolne serv — siit umbes 2½ km (näitab käega).

Järgmine hüpe (II hüpe) — Pirmastu külast Holstre pool tee ääres oleva esimese võsastiku lõunapoolne serv.

Piilkond liigub 6 km tunnis.

Leppemärgid alatised.

Eelpiilurid — välja!

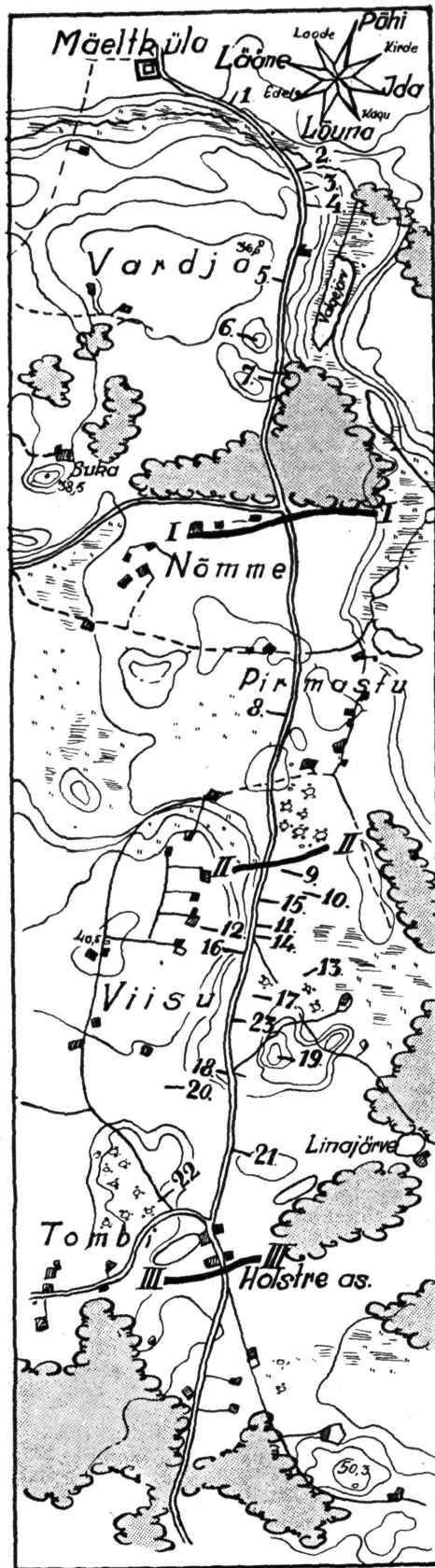
Eelpiilurid, võttes relvad tarvitusvalmis, traavivad tee ääri mööda ette.

Rühmapealik võtab enda taha piilkonna südamiku ja pealtvaatajad kolonni kahena. Viimaste juure ta jätab ka oma asetäitja (abi). Leppemärkide vastuvõtjaks ta määrab tubli mlvl. R., ja valge lipu kandjaks määrab ühe malevlase.

Kui eelpiilurid on sookaelast, mis lähtekohast umbes 300 mtr., jõudnud üle, rühm algab liikumist sammul. Kell on 10.00.

Rühmapealik oma õpilastega, jõudnud välja sookaelale (—1), kaotab eelpiilurid silmist. „Näete,“ ütleb pealik, „teine piilur pidi jääma kõrgendiku siinpoolsele lüngule, et näha nii esimest piilurit kui ka meid.“ Kaotatud silmsideme jaluleseadmiseks pealik saadab välja sideratsaniku.

Õpilaskond, jõudnud kõrgendikule (vasakpoolse talu teelahkmele), peatub ja näeb säärast pilti: „Mõlemad eelpiilurid asuvad eeloleva silla juures. Esimene neist tuli hobuselt maha ja vaatab silla läbi, istub sadulasse, galopil hüppab üle silla parempoolse pöösastiku juure (—2) ja vaatab seda. Selle vaadanud läbi, liigub aeglaselt edasi maantee vasakut serva pidi. Ajal, kui esimene piilur hakkas pöösastiku juurest liikuma edasi, teine piilur hüppab ka üle silla pöösastikku ja liigub sealt esimesele järele parempoolset serva pidi, pidades nõutud distantsi. Sel ajal sideratsanik, ületanud silla, seisatab esimese kõrgendiku lüngul (—3) ja näitab leppemärgi abil — „edasi“, väljasirutatud

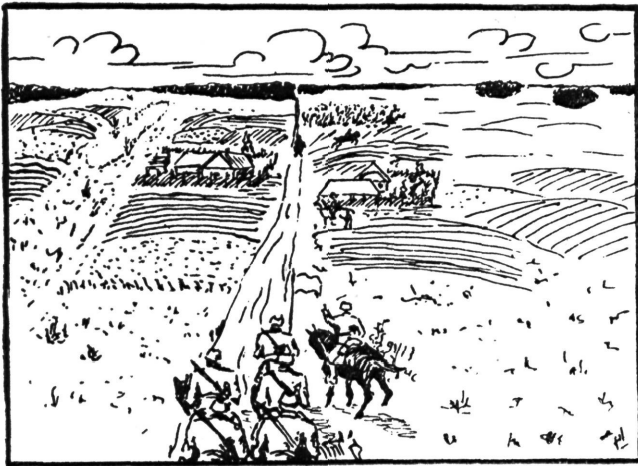
Leppemärgid: □ - Õppuse lähtekoht. Asukoha näitamise numbril, kriipsu ots näitab nõuetava koha koordil (-1.i.n.e)

käega näidates liikumise suunas. Pealik liigub õpilaskonnaga neile järele — galopis ja traavis — ja jääb teispool silda põosastiku juure (—2) seisma.

Ta seletab õpilastele: „Näete, siin on üksikud pöösad. Nende varjus vaenlane võib end peita. Seepärast piilurid talitasid õigesti, et hüppasid ükshaaval galopis üle silla ja vaatasid läbi lähema pöösaste ümbruse. Silla juures kauem peatuda oleks olnud ohtlik, sest kui vaenlane oleks asunud pöösastes, piilurid oleksid võinud sattuda tule alla.“

Pealik annab käsu: „Mlvi. Org, sõitke piilureile järele kolmandaks eelpiiluriks. Eelpiilureid vaadata läbi see võsastik, mis asub umbes ½ km sealpool Kangelaski talu! Näete, seal ees paistavadki Kangelaski talu katused (näitab käega). Teateratsanikust möödudes käskige tal jääda seisma, ja minu järele jõudmisel minuga ühineda.“

Mlvi. Org hüppab galopis ette. Pealik jätkab õpilaskonnaga liikumist sammu. Sideratsanik liitub piilkonna südamikuga. Jõudnud kõrgendikule (—4), peatatakse uuesti. Kolmandaks eelpiiluriks saadetud mlvi.

Joon. 2. Rühmapealik peatab õpilasi ja näitab piilurite liikumist ja tegevust Kangelaski talu rajoonis

Org on Kangelaski põhjapoolseima taluhoone varjul ja näitab leppemärgiga — „edasi“. Teised eelpiilurid on Kangelaski talust paarsada meetrit jõudnud edasi ja on jõudmas välja eeloleva võsa põhjaservale (—5). Üks piilureist suundub üle põllu paremale, võsa parema serva suunas (joon. nr. 2).

Kolmas eelpiilur galopib teele jäänud eelpiilurile järele ja koos liiguvad teed pidi edasi. Õpilased liikusid piilureile järele näevad ühe piiluri kõrvaleliikumist ja arutavad omavahel, kas piilurid talitasid õigesti või mitte. Pealik kuulis nende juttu ja ütles: „Õigesti küll, sest väike metsatukk vaadatakse alati läbi nii — enne külgedelt ja alles küljelt vaatlust toimunud piiluri märguandel ka teised sõidavad sisse.“

Õpilaskond on jõudnud Kangelaski talu lõunaservale, näeb sealt üht piilurit, kes seisab võsastiku Kangelaski-poolsel serval, ja annab leppemärgi — „edasi!“. „Nii, võsastikus vaenlast ei ole,“ lausub pealik, „nüüd galopis edasi, võsastikku!“ Jõudnud sinna, pealik seletab õpilastele, et kõige otstarbekohasem oleks selle võsa läbivaatamist toimetada 3 piiluriga ja nimelt nii, et üks neist sõidab juba umbes 200 mtr. enne võsastikuni jõudmist teest kõrvale, võsa parempoolset äärt mööda, et võsa sealt poolt läbi vaadata. Samal ajal teine piilur liigub otse edasi teed pidi, et võsastik vasakult läbi vaadata, jõuab vastaspoolse servani ja jääb sinna küljepealset piilurit oota-

ma. Kolmas ei liigu esialgu kuhugi, vaid jääb Kangelaski-poolsel serval varjatult ootama teise piiluri märguannet. Niipea kui küljepealne piilur on jõudnud ümber võsa lõunapoolse, s. t. Holstre-poolse, servani ja teine piilur on teda seal märganud, annab viimane kohe leppemärgi kolmandale piilurile, et tee on vaba. Alles selle märguande peale kolmas piilur liigub teed pidi teistele järele, andes ühtlasi piilkonna südamikule leppemärgi „edasi!“.

Pealik oma meestega jõuab võsast läbi, peatub sellest 100 mtr. eespool oleval künkal (—6), ja annab eelpiiluritele leppemärgi — „seis!“. Eelpiilurid on jõudnud järgmise metsani ja saadud leppemärgi peale jäävad ootama pealiku edaspidist korraldust. „Ees on suurem mets,“ lausub pealik, „seda ei saa külgedelt vaadata läbi,“ ja saadab metsa läbivaatamiseks piiluritele lisaks veel niipalju mehi, kuipalju neid jätkub südamikust väljasaatmiseks (paremale — 2 ja vasakule — 1, siis jääb südamikku veel vajalised 2 meest).

Pealik teeb korralduse: „Mlvi. Päril ja Tohver, teie sõidate metsa otse üle eeloleva künka ja metsas liigute ahelikus eelpiiluritega ühel joonel (kõrgusel), teest kuni 300 mtr. sügavuseni. Kui mets on läbi vaadatud, vaadake läbi metsa taga olev Nõmme küla, teele lähemad majad ja tulge suurele teele tagasi minu juure metsaservale. s. t. minu I hüppe joonele. Mlvi. Mutso, sõitke eelpiilurite juure, metsas liigute nendega ühel joonel äärmise vasakpoolse mehena; kui mets läbistatud, liitute minuga metsaserval. Rühmapealik saadab ühtlasi jaopealik Tamme eelpiilurite juure metsa läbivaatamist korraldama, muidu võib see kui uus ala äparduda.“

Künkalt, mis eelmisest võsastikust 100 mtr. lõuna pool (—6), õpilased näevad, kuidas väljasaadetud malevlased kaovad metsa. Kolmas eelpiilur seisab metsa ees (—7) ja peab sidet piilkonna ülemaga. Nähes eelpiilureid endast umbes 400 mtr. eespool aeglaselt edasi liikumas, ta annab piilkonna ülemale leppemärgi — „edasi!“.

Piilkonna pealik (rühmapealik) hüüab: „Järelepiilur — mlvi. Liivak, liikuge minu (piilkonna südamiku) järele umbes 400 mtr. kaugusel ja hoiatage mind, kui vaenlane peaks ilmuma seljatagant.“

Pealik hüppab õpilaskonnaga metsa. Järelepiilur jääb maha. laseb õpilaskonna ette ja liigub neile järele nõutud kaugusel, vaadates taha- ja ettepoole.

Metsas piilkonna pealik peaks piilkonna südamikuga liikuma ahelikust 300—400 mtr. eemal, kuid et õpilastele paremini näidata piilurite liikumise viisi metsas, ta läheneb õpilastega piilurite ahelikule üsna lähedale. vahest alla 100 mtr. kaugusele. Korraaks peab aheliku kinni, et kontrollida aheliku liikumist ja näidata õpilastele üksikasju aheliku tegevusest metsas.

Nii jõuti välja metsaservale. Siin pealik peatab mehed. ootab seni, kuni paremal tiival ahelikus olevad mlvi. Päril ja Tohver Nõmme külas teele lähemad 3 talu on vaadanud järele ja ühes teiste meestega metsa lõunaservale tulnud kokku, ja asub siis sooritatud hüppe (I hüppe) arutusele.

Algab: „Osa vigu ja tegevust selgitasin teile juba liikumisel. Eelpiilurid (pöörduvad nende poole), teie liikumise lähtekohast üle sookaela kaotades sideme minuga. Mäletate, seal vasakul, esimese talu kohal enne sillale jõudmist, liikudes kõrgendikul, teine piilur oleks pidanud jääma seisma kõrgendiku minupoolsele länrgule, et mind (südamikku) näha, see aga sõitis edasi. Katkenud silmsideme jaluleseadmiseks olin sunnitud saatma välja sideratsaniku. Muidu teie töö oli korralik.“

Nüüd nägite ja õppisite säärase metsa läbivaatamist, kus ei ole sihte ega rööbiti teid. Sääraseid metsi tuleb läbistada ahelikus. Metsas eelpiilurite kaugus piilkonna südamikust ei või olla nii suur kui lageal maal (500—600 mtr.), vaid on hulga vähem (300—400 mtr.), ühtlasi ka liikumise kiirus on vähem. Käesoleval juhtumil liikusime metsas sammu. Hõredas met-

sas saab liikuda ka kiiremini. Metsas liikudes tuleb pidada kinni seesugusest kaugusest, et saaks üksteist näha, või vähemalt nii, et aheliku vahele ei jääks avastamata vaenlast.“

Lõpuks ta lisab: „Tegelikus olukorras hüppejoonel arutust muidugi ei sünni, vaid niipea kui südamik on jõudnud hüppejoonele välja, asub tegevusse teine piilurite vahetus. Esimene vahetus jääb kohale ja vaatleb seni, kuni uus vahetus on neist möödunud, siis liitub kiiresti piilkonna südamikuga.“

Kell näitab 11.15.

II hüppe sooritamine.

Rühmapealik teeb uue piilurite jaotuse, kusjuures töötanud piilurid ta laseb minna pealtvaatajate juure, piilkonna südamikku, sealt võttes uued mehed.

Märkus: II hüppel piirdun nende korraldustega ja tegevuse kirjeldamisega, mis eralduvad esimese hüppe jooksul ettetulnud juhtumest. Üldiselt II hüppe teostub analoogiliselt esimesele hüppele.

Meeskond jaotatud, pealik annab käsu: „Eelpiilurid — mlvl. Kask ja Susi; külgiilurid: parempoolsed — mlvl. Orav ja Oss, vasakpoolsed — mlvl. Karja ja Liivak.“

Jatkan ülesannet. Muud andmed endised.

Piilkonna hüpe — Pirmastu ja Viisu külade vahelise võsastiku lõunapoolne serv, mis Mäeltküla-Holstre teest vasakul äärel, siit 2 km (näitab käega).

Järgmine hüpe (III hüpe) — Holstre as. lõunaserv.

Piilurid, siia! Eelpiilurid, liigute suurt teed mööda, vaatate läbi üksikud majad, mis asetsevad teest paremal pool, siit ühe km kaugusel (näitab käega)! Vasakpoolsed külgiilurid. Näete, seal vasakul teest, üna lähedal, on Pirmastu küla (näitab käega). Teie vaatate selle küla läbi. Sealt liigute edasi suure tee ääres oleva võsa vasakpoolset (idapoolset) äärt mööda minu hüppejoonele, kus ühinete minuga pärast uute piilurite väljaastumist.“

„Eel- ja vasakpoolsed külgiilurid — marss, marss!“ kostab pealiku käsklus.

Eel- ja vasakpoolsed külgiilurid liikusid alguses koos. Jõudnud ½ km metsast edasi, hakkasid selgesti paistma Pirmastu küla põhjapoolsed ehitused (joon. nr. 3).

Joon. 3.

Vasakpoolsed külgiilurid liikusid eelpiiluritega koos ja nüüd lahkuvad teelt vasakule, Pirmastu küla suunas, oma ülesannet täitma. Siit peale kõik piilurid hakkavad korrapäraselt liikuma oma ülesannete täitmiseks

Vasakpoolsed külgiilurid galopivad küla poole poolpöiki üle kõrgendiku külje. Jõudnud soo äärele, liiguvad ettevaatlikult küla esimeste talude poole. Samal ajal eelpiilurid liiguvad traavil. Teine neist vaatab tihti tahapoole, et hoida alal pidev side piilkonna südamikuga. Külgiilurid peavad silmsidet eelpiiluritega ja püüavad neist mitte maha jääda, liikudes nendega ühel kõrgusel (joonel). Eelpiilurid omakord peavad silmas külgiilureid, pidades seega sidet kahele poole, südamikuga ja külgiiluritega.

Eelpiilurite eriülesandeks oli — vaadata läbi majad, mis teest paremal pool. Et piilkonna edasilükkumist mitte aeglustada majade läbiotsimisega seotud ajakaotusega, eelpiilurid liikusid aegsasti piilkonnast kaugemale ette; üks eelpiilureist hüppas galopil majade juure, et need kiiresti vaadata läbi, teine eelpiilur liigub samal ajal sammul edasi ja peab silmsidet piilkonna südamiku ja vasakpoolsete piilurite vahel, eriti pidades silmas oma kaaslast. Esimene eelpiilur, vaadanud majad läbi ja seal vaenlast mitte leidnud, galopil ühineb teise eelpiiluriga, ja koos jõuavad eeloleva võsastikuni. Siit nad näevad külgiilureid Pirmastu küla lõunapoolseist majadest mööduvat ja sõitvat suure tee ääres oleva võsastiku välise (idapoolse) serva suunas.

„Vaata, kui hästi juhtus,“ lausub vanem eelpiilur oma kaaslasele, „sõidan ette ja vaatan läbi võsastiku teeäärse serva. Seniks jää siia ja oota minu märguannet. Liigud minule järele järk-järgult!“

Jõudnud välja lõunapoolsele servale ja asunud künkale (— 9), esimene eelpiilur näeb esimest vasakpoolset külgiilurit seisvat võsa kagupoolisel serval ja teist galoppivat Pirmastu-poolse metsa suunast esimese külgiiluri poole.

Teine eelpiilur, hoolega pidades sidet südamikuga (vaatab järjest tagasi), liigub esimesele eelpiilurile järele.

Pealik, jõudnud ühes südamikuga eelpool nimetatud talust 400 mtr. edasi (— 8), andis parempoolseile külgiiluritele käsu — vaadata läbi Viisu külas suure tee läheduses asuvad talud ja jõuda välja piilkonna III hüppe joonele (Holstre as. lõunaserv). Saanud käsu, parempoolsed külgiilurid galopivad ette ja lahkuvad suurelt teelt, liikudes jalgteed kaudu küla esimeste majade poole.

III hüppe sooritamine.

Rühmapealik, jõudnud välja II hüppe joonele, asub 100 mtr. võsastikust lõuna pool asuva künka võsapolsele längule (— 9) ja algab kiiresti käskude andmisega III hüppe sooritamiseks. Kell on 12.00.

„Eelpiilurid — mlvl. Päril ja Tohver (need tulevad pealiku juure) — liigute suurt teed pidi Holstre asundusse, vaatate selle läbi ja asute asula lõunaservale toimetama vaatlust Lepiku t. suunas.“

Vasakpoolsed külgiilurid — mlvl. Nugis ja Org (tulevad pealiku juure). Näete, vasakul, siit 300 mtr., on võsastik, liigute selle vasakpoolsele servale (— 10) (näitab käega). Sealt edasi heinamaa äärt mööda üksiku talu juures oleva kõrgema võsastiku suunas (— 13). Selle idapoolse serva vaadanud läbi, jõuate üle külavahetee risti võsastiku ees (Holstre pool) olevale künkale (— 19), mis umbes 500 mtr. suurest teest vasakul. Sealt näete Holstre asundust ja sellest vasakul metsa. Liigute siis üle põllu järve kohal metsa ja vaatate Holstre asundust küljelt.

Eelpiilurid kuulavad seda viimast korraldust pealt, et, olles asja kursis, saaksid otstarbekohasemalt pidada silmsidet külgiiluritega.

Pealik lisab: „Parempoolsed piilurid on juba väljas. Nad liiguvad Viisu külast Holstre asundusest paremal (loode pool) oleva võsa suunas (näitab käega suuna), et vaadata läbi Holstre asundus parempoolsest küljest.“

„Järempiiluriks — mlvl. Parv. Liigute minu (südamiku) järele, julgestades mind seljatagant.

Minu hüpe — Holstre asunduse lõunaserv. Seal lõpeb meie teenistus. Holstre as. tuleb hoolega vaadata läbi. Liigun 5 km tunnis.

Leppemärgid: „Näen vaenlast“ — vibutada ülestõstetud relvaga pea kohal. Teised endised.

„Vasakpoolsed piilurid — marss, marss!“

Kui vasakpoolsed külgsiilurid on jõudnud võsastiku servale (—10), pealik saadab välja ka eelpiilurid, kes eemalduvad galopis.

Vaadatud läbi vasakul tee ääres oleva võsastiku, eelpiilurid peatuvad selle lõunapoolsel serval (—11) ja näevad, et parempoolsed piilurid sõidavad eelpiilurite kõrgusel (ühel joonel) olevasse tallu (—12). Vasakpoolsed külgsiilurid on eelpiilureist jõudnud ette ja lähenevad üksiku talu juures asuvale võsale (—13). Esimene eelpiilur on sel ajal lähenevas järgmise võsani (—14). Pealik lahkus ühes südamikuga künkalt ja läheneb esimesele võsastikule (—15).

Äki kostab pauk kustki vasakpoolsete piilurite suunast. Pauku kuuldes eelpiilurid hüppavad kiiresti üksteise järele võsastikku (—16). „Kuule, Tohver,“ ütleb Päril, „vasakpoolsed piilurid kohtasid vist vaenlast. Ega's meilgi õhk ole enam puhas. Hoiä püss laskevalmis ja jälgi mind, hüppan teest vasakul oleva võsastiku äärt mööda selle vastasservani välja. Kui tarvis läheb, toeta mind tulega.“

Päril jõudis võsa vastasservale ja tahab sooritada järgmise hüppe teest parempoolsesse võssa. Niipea kui ta hüppas lagedale, eelolevast võsast (—23) kostis pauk. Päril instinktiivselt peatus ja näeb vaenlase piilurit võsas vilksatamas. Päril hüppab võssa. Tohver, kes järgnes Pärilile teataval kaugusel, näeb teist vaenlase piilurit galoppivat Holstre suunas. Ärrituses ta laseb ühe paugu taganevale vaenlasele ja varjatult hüppab Pärilile võsastikku järele. Selgub, et võsa on vaenlastest puhas. Siin neil tuleb meele, et kokkupõrkest tuleks teatada piilkonna pealikule. Päril teeb korralduse Tohverile: „Teata piilkonna pealikule, et kohtasime kaht vaenlase piilurit, rohkem vaenlasi ei näinud.“ Tohver galopib teadet viima. Kuid piilkonna pealik, kuuldes laskmist, saatis välja sideratsaniku, kes keerutades pea kohal püssi annab seega pealikule leppemärgi: „Näen vaenlast.“ Tohver näeb seda ja hüüab sideratsanikule: „Nägime ainult kaht vaenlase ratsanikku, teata sellest piilkonna ülemale!“ Õelnud selle, galopib Päril juure tagasi.

Pealik jõuab õpilastega võsastikku, kus kokkupõrge leidis aset (—23).

Eelpiilurid jõudsid vahepeal kõrgendikule, teede lahkmel asuva võsastiku lõunapoolsel serval (—18), ja vaatlevad eelolevat maastikku. Pealik annab neile leppemärgi „seis“. See võetakse eelpiilurite poolt vastu ja antakse edasi külgsiilureile.

Vasakpoolsed külgsiilurid jõudsid üle teede lahkme, võsast läbi, künkale (—19). Leppemärgi „seis“ järele nad tõmbuvad künka varju tagasi ja varjatult vaatlevad Holstre-poolset maastikku. Otse ees nad näevad taanduvat vaenlase piilurit järve kohal jõudvat metsa.

Parempoolsed külgsiilurid, kes jõudsid Viisu lõunaserval olevale heinamaale, hüppavad põõsaisse (—20), peatuvad seal varjatult ja vaatlevad Holstre-poolset maastikku, otsides ühtlasi teid liikumiseks ja varjatud kohti järgnevaiks hüppeiks (joon. nr. 4).

Pealik jõuab eelpiilureile järele. Siin ta peatub, vaatleb ja annab lühikese seletuse: „Sel kõrgel kohal

Joon. 4.

Kõik piilurid on rühmapealiku leppemärgi „seis“ peale jäänud seisma, varjatult vaatlevad eelseisvat maastikku ja valivad teid, varjatud liikumise alased ja vahepealseid peatuskohti edaspidiseks liikumiseks

peatuks iga piilur ja piilkonna pealik, et vaadelda ja seada kokku plaan edaspidiseks liikumiseks ja tegevuseks. See kõrge koht on ühtlasi soodsaks punktiks piilurite liikumise reguleerimiseks ja sideme loomiseks.

Pealik annab leppemärgi — „edasi!“ ja kõik piilurid jätkavad liikumist.

Edasilikumisel pealik kasutab iga võimalust, et anda õpilasele seletust piilurite korrapärasest liikumisest vaenlase läheduses.

Vasakpoolsed külgsiilurid liiguvad vaenlasele nähtavais kohtades galopis, orus ja varjatud mäe nõlvakuil sammu. Õpilased näevad, kuidas nad otsivad varjatud liikumise võimalusi maastiku voltides, suundudes järve poole.

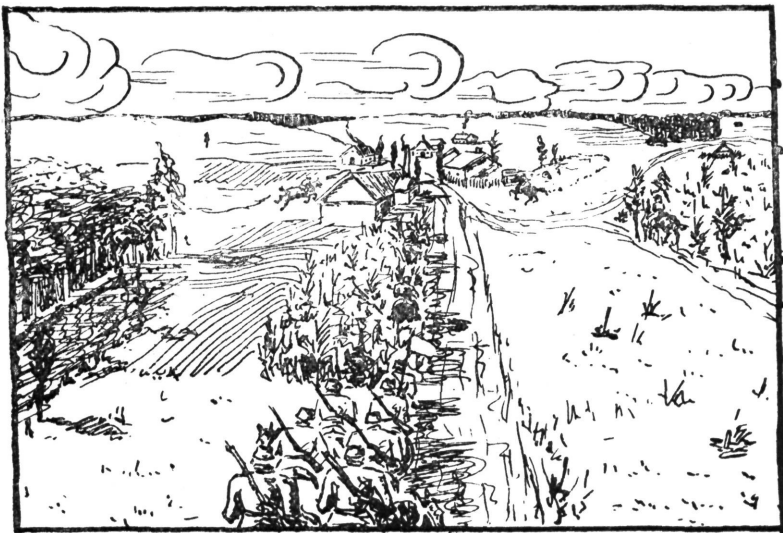
Parempoolsed külgsiilurid liiguvad üle heinamaa Holstrest paremal, ½ km kaugusel asuva võsastiku idaserva poole (—29).

Kui eelpiilurid on jõudmas teel oleva võsani, nad satuvad tule alla. Päril hüppab kõrvale, peatub kraavis (—21), et teha kindlaks, kust neid tulistati. Ta näeb vaenlase piilurit vilksatavat võsastikus Holstre poole, sõidab kraavist välja ja liigub teed pidi edasi. Teine eelpiilur, Tohver, hüppab võsa vasakpoolsele (idapoolsele) servale ja jätkab ettevaatlikult liikumist. Nii jõuavad nad võsastiku lõunaservale ja jäävad seisma, hoolega vaadates, kas Holstre asunduses on märgata vaenlase liikumist.

Parempoolsed piilurid on jõudmas välja Holstrest loode pool asuva võsastiku idaservale (—22). Pihv, pahv! kõlab võsa servalt ja kaks vaenlase ratsanikku traavivad võsa äärt mööda Tombi suunas (Holstrest edela pool asuvad talud).

Piilurid hüppavad võssa, jätkavad vaatlust ja galopivad Holstre asundusse järve poolt küljest.

Eelpiilurid seisavad veel paigal ja ootavad vasakpoolsete külgsiilurite ettejõudmist. Viimased liiguvad metsast asunduse lõunaserva suunas ettevaatlikult, hüpetega, sest nad märkasid asunduses vaenlase ratsanikke (joon. nr. 5). Ja tõesti, nende jõudmisel asunduse lõunapoolsete majadeni sealt hüppab välja 2 vaenlase ratsanikku ja taganeb Lepiku suunas. „Paganah pihta, nina alt läksid minema!“ kirub Päril ja laseb ühe paugu galopis taganejaile järele. Üks taganejaist vaatas veel hetkeks üle öla tagasi, kuid litsus kohe teisele järele.

Joon. 5. Piilurid toimetavad ühiselt Holstre as. läbivaatamist. Rühmapealik on õpilastega võsastiku servale jõudnud välja ja jälgivad piilurite tegevust

Parempoolsed külgiilurid, vaadanud läbi asunduse läänepoolse külje, jõuavad välja lõunaservale. Peagu samal ajal jõuab sinna ka esimene eelpiilur ja annab leppemärgi — „vaenlast ei ole,“ mis järgmise eelpiiluri poolt antakse edasi piilkonna pealikule.

Rühmapealik, jõudnud õpilastega Holstre as. lõunaservale, hindab seisumajäänud piilurite asukohta vaatluse jätkamise mõttes ja tegevust ning käseb anda leppemärgi kogunemiseks. Seda näeb ka vaenlast kujutav pool. Kõik liiguvad koonduskohta. Kell näitab 13.10.

„Nüüd igauks vaadaku oma hobune järele, kas kõik on korras, kas hobused pole saanud vigastada. Tagajärgedest teatage minule,“ käseb pealik. Varsti teataksegi, et mlvl. Orava hobuse raud on kadunud ja mlvl. Ossi hobusel on kriimustus paremal esijalal. „Olgu see teile õpetuseks, mlvl. Orav,“ lausub pealik, „et te järgmine kord halvasti rautatud hobusega ei tule välja. Nüüd, kui hobune hakkab jalga hoidma, peate jala koju minema.“ „Pole nii hull,“ arwab Orav, „küll sepp asulas rautab ära.“

Joon. 6. Pärast õppust malevlased jalutavad märgi hobuseid, sest märgjad hobused ei tohi seisma jääda, võivad külmetada ja haigestuda

Rühmapealik teeb korralduse sõidust märgade hobuste jalutamiseks käe kõrval ja lubab meestele väikese puhkuse (joon. nr. 6).

Meeste tuju on hea. Arutellakse omavahel, kuidas keegi on olnud kange mees. Eriti tõuseb meeleolu, kui vaenlast kujutav pool jõuab kohale. Jaopealik Kalju ilmub pealikule ettekandega: „Härra pealik, ülesanne on täidetud, hobustel vigastusi ei ole,“ ja kirjeldab oma ülesande läbiviimise tähtsamaid juhtumeid ja tähelepanekuid tegutseva poole piilurite tegevusest. „Küll aga litsusite meie piilurite eest,“ tõgavad tegutseva (õppuse) poole mehed, „ei saanud mahti vaadata tagasigi. Sõbramehe poolt oleksite võinud siiski ütelda head tervistki.“ „Tänage õnne, et te ei langenud vangi. Ega's Holstre asunduse serval sellest palju puudunud,“ lausub üks vasakpoolseist piiluritest. „Ja oma taskuraamatu kaitseliitlase tunnistusega kaotasite,“ lausub kolmas ja annab leiduse omanikule tagasi. Viimast kuulis rühmapealik, ütleb: „Sellest võtke õppust, ärge sõjaajal kunagi kaasa võtke dokumente, sest nende sattumine vaenlase kätte võib kergesti saada saatustlikuks!“

Õppuse arutus. Rühmapealik võtab meeskonna kokku. Õige pildi saamiseks ta laseb selgitust vajavad tähtsamad juhtumid tegutseva kui ka vaenlase poole piilurite kanda ette ja asub õppuse arutusele. Arvustab läbiviidud õppuse tähtsaimaid olukordi, tuues esile hästi kordaläinud tegevusi ja ettetulnud vigu (II hüppe arutust ei teinud kohapeal selleks, et säilitada tegevuse loomutruudus, näidates piilurite vahetust nii nagu see sünnib tegelikus olukorras): „II hüppe sooritamisel piilurid silmapaistvaid vigu ei teinud, see viidi läbi korralikult.“

Esimesel kokkupõrkel vasakpoolsed külgiilurid tegid kaks viga. Esiteks, sattudes üksikule vaenlase piilurile peale, asjata lasksid ta käest libiseda, oleksid pidanud ta võtma vangi. Teiseks, mis veel suurem eksitus, ei teatanud minule kokkupõrkest ja sellest, mis suunas vaenlase piilur taganes. Vaenlase taandumise suunal on piilkonna pealikule vahest suur tähtsus. Esimesest kokkupõrkest vaenlasega peab alati teatama.

Nagu nägite, silmsideme pidamine eel- ja külgiilurite vahel ei ole kerge. Et see ei katkeks, tuleb vahete vahel valida sääraseid punkte, mis oma asendi poolest võimaldavad silmsideme loomist. Et vahepeal katkenud side seada jalule ja liikumist reguleerida, pidasingi kõik piilurid kinni kõrgendikul Viisu küla lõunapoolsete talude — Linajärve joonel.

Piilurid, kelle ülesandeks oli Holstre asundus läänepoolsest küljest vaadata läbi, talitasid õigesti, et ei hakanud jälgima Tombi küla suunas taganevaid

vaenlase piilureid, see oleks neid ülesande täitmisest viinud kõrvale.

Ühenduses tänase õppusega tahaksin veel kriipsutada alla järgmist.

Piilur, kes pörkas vaenlasega kokku ootamata ega jõua sellest enam anda leppemärki, teatab kokkupõrkest pauguga.

Suureks veaks on, kui piilur, saanud paugu, ähmi täis lippab kohe tagasi, ilma et näeks, kes laskis ja kust lasti.

Lagedal vaenlase tule alla sattudes piilur peab hüppama varju või kõrvale, peatuma ja jälgimist mitte katkestama. Hinnates tegelikku olukorda tegutseb siis vastavalt sellele.

Piilurid kipuvad palju paugutama. Nii teie, mlvl. Tohver, eelpiilurina esimesel kokkupõrkel vaenlasega Viisu küla kohal, lasksite asjata paugu taganevale vaenlasele — ta oli teist liig kaugel, et saaksite teda tabada. Teadke, et liikudes on raske ratsa hobuselt tabada liikuvat märki, seepärast ka paugutamine on asjatu. On olukordi, näiteks luurel vaenlase selja taga, kus piilur mõtlemata lastud pauguga end asjata avastab ja piilkonna ülesande täitmist seega raskendab või selle teeb koguni võimatuks. Pauk on äärmine leppemärk!

Selgus, et ükski piilur asula läbivaatamisel ei katunud hankida andmeid vaenlase arvu kohta. Piilurid oleksid pidanud elanikelt pärima järele, kui palju vaenlase ratsanikke oli näha asulas, millal nad tulid, mis keelt rääkisid, missugust mündrit kandsid jne. Sääraseid andmeid piilurid, kui ise ei näinud, peavad hankima elanikelt, ilma et seda oleks vaja olnud igakord meele tuletada.

Suureks paheks on, kui piilurid kipuvad liikuvale üksusele jääma jalgade ette, s. t. liiguvad sellele liig lähedal. Täna, õnneks, seda ei tulnud ette, see näitab, et eelpiilurid oskasid liikumist hästi reguleerida.

Sääraselt puudutades veel üht kui ka teist küsimust jätkab arutust ja teeb siis õppuse üldise kokkuvõtte.

III. Õppuse kokkuvõte.

Tänase piilurite koostöoga oleme piilurite teenistuse võtnud läbi. Saite pildi piilurite tegevusest piilkonna koosseisus ja üldise ettekujutuse piilkonna tegevusest. Viimane oli ettevalmistuseks järgnevaiks õppusiks.

Edaspidi piilkonna õppusil tegutsedes õpite veel piiluri tegutsemist juure ja rikastute kogemustega.

Tänase õppuse tulemused olid kõigiti rahuldavad. Peaasi, et kõik suhtusid õppusele suurima innu ja huviga. Kui sääraselt jätkame, võime varsti piiluri ülesandeid eeskujulikult täita. Täna teid õppuse eest! Kell on 14.00.

Korraldused äraminekuks ja järgmiseks õppuseks.

Need, kes on siitpoolt kandist, võivad kohe lahkuda. Neile aga, kes sõidavad Mäeltküla poole, soovitan sõita minuga ühes. Teel vaatame ja selgitame kohapeal nii mõndki asja.

Järgmine õppus on pühapäeval, 16. skp., kell 09.00, koonduskoht — Aidu a.s. vallamaja juures.

Järelsõna.

Käesolev lahendus ei taha olla ainsaks õigeks õppuse läbiviimise viisiks. Õppuse võib viia läbi ka teisiti. Iga lahendus tuleb lugeda õigeks, kui see on vallaselt mõeldud läbi ja loogiliselt ehitatud üles teatavas järjekorras. Läbiviimise viis üksikasjus oleneb ikkagi suurelt osalt iga õpetaja individuaalsest omadusist ja võimeist.

Käesoleva tunniga andsin vaid raamid ja sisu, missugustes säärased õppused võiksid tegelikult areneda.

Tundi mitmekesistavate ja elustavate juhtumite sissevõtmisega riikastada piilurite teenistust mõningate juhtumitega, missuguseid ei sisalda piiluri teenistuse lühikesed reeglid. Sama mõttega töin igal hüppele võimalikult rohkem erinevaid viise. Neid töin mitte ainult õpilasile õppimiseks, vaid peaaegselt tegelikele õpetajaile kogemuste saamiseks õppuse organiseerimisel.

Õppuse käigus näitasin tihti kellaaegu. Lugeja võib panna tähele, et, arvestades antud liikumise kiirust, hüppe sooritamise aja vältused on võetud pikad. Ajad märkisin just meelega nii pikad, et veel kord rõhutada puhtõppuse mõtet (tehniline piiluri drill) ja selgemini eraldada tunni otstarvet taktikalise küljest. Samaks otstarbeks on liikumise kiirus hüppele võetud vähem kui see tegelikult peaks olema.

Peab võtma arvesse, et õpetajal tuleb õpilastega teel sagedamini peatuda ja selgitust anda kui see käesolevas artiklis tuleb ette. Võib arvestada, et vahet tuleb mõnd piilurit hüppe ebaõigel sooritamisel seda lasta korrata jne. Ja väikeste kogemustega õpetajal kõik toimingud ei lähe sugugi nii libedasti. See kõik nõuab aega.

Käesolevaga lõpetan piilurite üksikasjalise teenistuse. Temale täiendusi leiame veel tulevase piilkonnade teenistuse juures.

KAKS VENDA

Joh. Aino lühijutt meie vabadussõjast

Omapärane oli Eskode paar, Joosep ja Johannes, juba maast-madalast. Kutsutigi neid lühidalt Josko ja Jesko. Josko oli kange südamega, ta ei palunud ega nutnud kunagi, vaid võttis vaikides vastu ema antud vitsad koerustükkide eest. Ja või neid oli vähe! Ei olnud vana lossi varemeis ühtki iidset puud ega kõrget kantsi, kuhu poleks roninud otsa Josko, ja tingimata siis, kui olid seljas uued rõivad. Proovis kord ka Jesko, kuid juba paari meetri kõrgusel hakkas pea käima ringi. Ta eelistas siis vahtida all, suu ammuli ja südames hirm: äkki vääratab Josko. Ei, niisugused kangelasteod ei olnud tema jaoks. Tema, õrnahingeline ja unistav, oli ise loonud endale fantastilise maailma, milles meeeldi viib's üksi, laskmata end millestki

segada. Ainult üks häir's teda: kui ema tõreles Joskoga ja otsis vitsakimpu, mille Jesko alati suvatses peita. Siis ta puges võimalikult kaugemale sündmuse kohast ja hiilis tagasi alles siis, kui kõik oli möödas, jäänud vaikseks. Kuid kord ei saanud ta enam põgeneda, li'g äkki tuli kõik. Josko oli käinud sahvris meepoti kallal ja ühes sellega kukkunud maha riulilt. Ema oli ka kohe vitsakimbuga jaol ja käskis poisil lasta maha püksikesed. Josko ainult põrnitses altkulmu vitsu kui oma vihatuimaid vaenlasi ega kõssanudki. Ema kärkis kurjasti. Siis tõusis Jesko oma nurgast, kus parajasti viimisteli uut õhulossi, astus ema ette, nõõpis lahti nõõbikesed ja sõnas haleda häälega:

„Ema, anna mulle! Ära löö Joskot!“

Ema üllatus, hakkas siis naerma ja, visanud vitsakimpu kapi otsa, kallistas Jeskot, nimetades teda oma armsamaks lapseks.

„Võta eeskuju Jeskost!“ ütles ta Joskole ja läks.

Jesko vaatas tähendusrikkalt Joskole, nagu ootaks tänu.

„Loll, kes sind palus?“ ühmas Josko.

Jesko ei haavunud. Oma sisemas ta tundis, et oli saatnud korda suure teo, ja oli endaga väga rahul. Teinigi kord, kui sai parajasti jaole, päästis ta Josko nahatäiest.

*

Aeg edenes... Vennad käisid linnakoolis. Jesko oli muutunud.

„Nagu elavhõbe! Ei seisa pudeliski paigal!“ ütlesid temast õpetajad ja andestasid talle nii mõnegi tembu. Oi, kui maias oli Jesko nüüd igasugustele valatustele ja koerustükkidele! Alati oli ta algatajaks poiste salgas ja kui keegi narris teda nime pärast, siis oli tal ikka valmis tabav vastus, mis pani narritaja piinlikku seisukorda.

Teisiti oli Joskoga. Ta oli tõsinenud ja süvenenud endasse. Ta ei võtnud osa teiste poiste mängudest ja tempudest ja kui mõni vanem poiss tuli teda õrritama, siis oli välkkiirelt tõmmatud taskurätt sinna seotud kivimugalaga ja vastasel hoop käes enne kui ta suutis aimata.

„Ema, anna mulle! Ära löö Joskot!“

Õpinguist Josko suurt ei hoolinud, küll aga mässas igasuguste pudelikeste, torukeste ja mitmesuguste segudega, kuni lõppeks kärgatas plahvatus, mis tõi laest maha krohvi, veristas Josko silmnäo ja käed klaasikildudega ning muutis söelapõhjaks abivalmis Jesko pintsakuhõlma. Siis keelas ema niisuguse kardetava mängu:

„Hullud poisid, te lasete ühel heal päeval kogu maja õhku või endid vigaseks!“

Kuid juba siis otsustas Josko, et pärast kooli lõpetamist ta viskab raamatud nurka ja hakkab tegelikult õppima mehhaanikat. Ja nii ta tegigi. Jesko aga siirdus keskkooli.

Peagi puhkes maailmasõda. Ühel päeval tuli Josko koju tulivihasena:

„Nüüd lähen peksma sakslasi!“ ütles ta. Pärimitelite seletas Josko, et tal olnud ühe mõisnikuvõsuga äge kokkupõrge ja nüüd ei ole enam pidamist. Ei siin aidanud mingid manitsused: järgmisel päeval läks Josko vabatahtlikuna. Kippus minema ka Jesko, kuid temaga oli jutt lühike.

„Lõpetad enne kooli! Ja küllap tuleb sinugi aeg,“ sõnas ema.

*

Ja aeg tuli... Suur aeg võitlusega oma kodu ja vabaduse eest. Vennad läksid vabatahtlikult. Ema ei keelnud.

„Nüüd on see teie kohus! Küllap minagi katsun lüüa kaasa jõudumööda,“ ütles ta.

See oli aeg, kus närvid tõmbusid pinguli terastraadina. Ikka ühest lahingust teise, sisemas palve, et kõik läheks hästi. Ja siis pärast lahinguid üksteise otsimine, südames näriv tunne mõlemal, kas on teine veel elavate hulgas või lamatakse kuski raskesti haavatuna või ollakse koguni sattunud vangi punaste kätte. Selle eest hoidku Issand!

Ja kui siis nähti üksteist liikumas oma jalgel, viibati kaugelt ja karjuti:

„O-hoi, Josko, kas terve nahaga?“

„O-hoi, Jesko, näed isegi! Mind võtab maha ainult hõbekuul ja see on veel valamata!“ kiitles Josko.

Aga ühel päeval, kui Jesko, tulles komandeerimiselt, astus rongilt maha rindele lähimas jaamas, nägi ta lasila külge seotud hobust, rege ja reel valget, hõõveldatud laudadest puusärki. Tunnud ära oma löögiosa hobuse, ta astus ree juure ja tõstis uudishimust aetuna puusärgi kaane... Talle vaatas vastu Josko külm, tardunud pale, kangekaelne joon kokkusurutud suu ümber, kuuliauk kõrva veeres...

Jesko jäi tummaks, ühtki häält ei tulnud ta suust. Ta laskis langeda puusärgi kaane ja vajus ise otsekui määratu raskuse all reele. Kaua, kaua istus ta seal, unustanud ümbruse ja aja ning tundes ainult oma sissemas suurt, valulist tühjust. Joskot ei olnud enam, pool tema elust oli pandud puusärki...

Joskot ei olnud enam, pool tema elust oli pandud puusärki...

Hobusemees tõi ta teadvusele.

„Aita kanda vagunisse,“ sõnas ta ükskõikselt.

Sõna lausumata haaras Jesko puusärgi päitsist, pomisedes endamisi:

„Kas nüüd tabas sind hõbekuul?“

„Mis asja?“ küsis hobusemees.

„See mu vend!“ lausus Jesko.

„Sa Issand küll! Või vend!“ ehmus nagu hobusemees ja oleks peagu lasknud lahti puusärgist.

„Ära pillu maha! Teed haiget,“ käratas Jesko.

*

Pärast kuulis Jesko: meie löökosadel oli äge lahing punaste madrustega, kes end hästi olid kindlustanud. Nende kuulipildujate pesad olid nõnda hästi varjatud, et meie patarei neid kuidagi ei tabanud. Kõik rünnakud ei annud tulemusi, küll aga maksid palju kaotusi. Josko vaadanud seda mõne aja pealt, urisenud omaette, võtnud siis selga telefoniaparaadi ja traadirulli ning roomanud punastele võimalikult lähemale, et sealt juhtida tuld. Nüüd annud meie patarei täpselt pihta, punaste kuulipildujate pesad purustati ja rünnak tõi suure võidu. Josko aga ei tulnud enam tagasi: ta leiti läbi-lastud peaga, telefonitoru kramplikult pigistatud pihku.

Kaitseliidu töö ja elu

Kaitseminister andis malevasile hea eeskuju

Praegu toimuvad Tallinna maleva lasketiirul Mustamäe all maleva laskevõistlused karikavõistluste tingimuste alusel. Sel puhul peavad üksused kandma hoolt, et iga liige ilmuks laskmistele. Reedei, 26. mail, oli maleva suurtükiväe divisjoni kord, mil puhul lasketiirule tuli ka kaitseminister A. Kerem, kes kuulub divisjoni tegevliikmete hulka. Peale proovilaskude tulistas kaitseminister kaks neljalasulist seeriat, saavutades kokku 68 silma võimalikust 80-st. Seega näitas meie kaitseväge kõrgem juht lasketaset, milleni keskmine malevlane seni kaugeltki ei ulatu.

Naiskodukaitse keskkogu koosolek

Naiskodukaitse korraline keskkogu koosolek peeti ära pühapäeval, 21. mail 33. a., kell 10 homm. kaitseliidu peastaabi majas, Kaarli tän. 8. Kokku olid tulnud üle maa ringkondade esindajad, arvult 32. Isegi kaugemate ringkondade, Petseri ja Saaremaa, esindajad olid kohal. Koosolekul viibisid peastaabi esindajana kolonel Maide ja kol.-leitn. Balder. Koosoleku avas naiskodukaitse esinaine pr. M. Raamot. Tervitusi ütles kaitseliidu ülem kindral J. Roska. Koosoleku juhatajaks valiti Tartumaa ringkonna esinaine pr. Samkov. Päevakorras, mis sisaldas 11 punkti, oli huvitavaimaks küsimuseks naiskodukaitse tuleviku töökava ja suvelaager, mis kavatakse korraldada käesoleval suvel 12.—16. juunini kaitseväge soomusrongide rügemendi mõisas Tapal.

Mis puutub naiskodukaitse töökavasse, siis otsustati tulevikus senisest veelgi lähemale asuda tõsisemaile ja otekoheemaile kodukaitse ülesandele. Eriti suurt tähelepanu otsustati pöörda varustuse muretsemise, sanitaarala ja massilise toitlustamise küsimusele.

Naiskodukaitse organisatsioon on kõige suurem naiskoondis Eestis, millesse kuulub üle 13.000 naiskodaniku. Ta koosneb 14 ringkonnast, mis omakord ja-gunevad 367 jaoskonda.

Jaoskondade juures organiseeritud „kodutütarde“ üldarv ulatub kuni 3000 ja kasvab iga päevaga.

Naiskodukaitse töö on liigitatud osakondadesse. Käesoleval ajal töötavad majandus-, varustus-, toitlustus-, sanitaar-, spordi- ja propaganda-osakonnad.

Kõige intensiivsemalt on seni töötanud majandus-, varustus- ja toitusosakonnad. Ka on palju vaeva ja jõudu pühendatud sanitaarpersonaali ettevalmistamiseks, kuid sanitaarala korraldamine nõuab veel palju ennastsalgavat tööd ja vaeva ja peaaegajaliselt ainelist toetust.

Keskjuhatuses, mis koosneb 7 liikmest, langesid käesoleval aastal põhimääruste järgi välja keskjuhatuses sekretär pr. A. Tõrvand-Tellmann ja laekur pr. A. Tool. Mõlemad valiti oma ametikohtadele uuesti tagasi. Revisjonikomisjoni valiti pr. Juhani, Voore ja Kuperjanov. Koosolek lõppes kell 1/3 p. l.

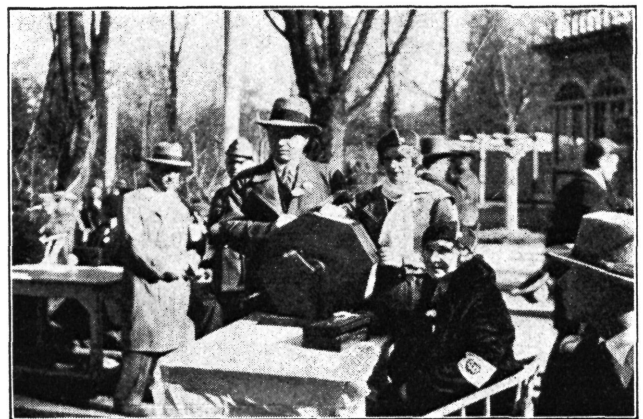
Kalevi malevkonna loterii-allegri

K.-l. Tallinna maleva Kalevi malevkond korraldas 20. ja 21. mail s. a. malevkonna loterii-allegri Kadriorus Kontsertaias.

Sissekäik loteriile

Loteriile oli esemeid välja pandud kaunike kogu — 4000, seal hulgas Lindade poolt valmistatud nägusaid käsitöid — patju ja muid rõivastustarbed. Ka mitmed pealinna kaubamajad ja firmad toetasid lahkel

Õnnerataste juures

NARVA KALEVI MANUFAKTUUR

ENDINE PARUN A. L. STIEGLITZ'I

KALEVIVABRIK

ASUTATUD 1846. A. NARVAS.

Suurmüük ja ladu Tallinnas, Jaani tän. 11, tel. 446-36 ja 446-38.

Kauplus: Narvas, kalevibriku juures, tel. 26. Avatud äripäevadel kl. 9—12 ja 14—17.

Valmistab kõrges headuses ja maitserikkais moodsais mustreis ja värvides puhtvillaseid meeste- ja naisterahva palitu- ja mantliriideid, ülikonnariideid, fraki- ja smokingiriideid, naister. kostüümiriideid, kaitsevaelaste ja kaitseliitl. riideid, kooliõpilaste kalevit jne.

Kõik kangad kannavad vabr.-märki, mida ostmise juures tähele panna!

Iga tõsine isamaalane ostab ainult kodumaal valmistatud kaupa, vähendab seega tööpuudust ja hoiab ära valuuta kohutavat väljavoolu välismaale.

EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS-KESKSELTS

TALLINN,
SUUR KARJA TÄNAV 19
KÖNETRAAT 426-83

Vastastikkuste kindlustusseltside nõuande ja edasikindlustuste keskkohht ja revisjoniliit

Teie üllatute ja imestute, külastades minu äri.
Teie üllatute kodumaa riiete valiku mitmekesisusest
ning imetlete värvide ja mustrite kombinatsioone.

Kodumaa vabrikute riidekauplus
Heinrich Tofer

Tallinn, S. Karja tän. 15, Müürivahe tän. nurgal.

Villase jsk.:

riideid naisterahva ja
meester. kevadeüleriie-
teks, iga päev täienda-
tud valikus. Eriti naister.
mantli- ja kostüümiriideid.

Puuvill. jsk.:

igasugu pesu-, klei-
diriideid jne. uutes
kevademustrites.

E R I T I

kirjusid sitse ja
bembergiide.

Vastutan kauba headuse ja värvide ehtsuse eest.

Eesti Punase Risti polikliinik

Tallinn, Niiguliste 12, telefon 431-60.

Vastuvõtmine vilunud arstide poolt kõigil erialadel igal äripäeval
kella 10—14 ja 17—19.

Eesti Punase Risti masseerimisasutis ja kõrguspäike

Tallinn, Niiguliste 12, telefon 429-67.

Ravimine massaaži ja elektriga, diatermia, nelja-raku-vann ka seoses mudaraviiga, kõrguspäike,
tervisvõimlemine ja vannid arsti efektiivsuse järgi. Haišete vastuvõtmine igal äripäeval kella 9—19.

Eesti Punase Risti nahatöökoda

Tallinn, Niiguliste 12, telefon 432-73.

Valmistatakse eestiilaadilisi kunstipäraseid nahatöid: aadresskaasi, albumeid,
kirjamappe, käekotte, rahataskuid, karpe, blokke, raamatute ilukõiteid jne. Igasugused tellimised
kingituseks jne. täidetakse kiiresti ja korralikult.